

KANCELARIA SENATU
BIURO ANALIZ I DOKUMENTACJI
Zespół Informacji i Statystyk

Statystyki czasu posiedzeń Senatu
1989–2009

OPRACOWANIA TEMATYCZNE

OT-567

lipiec 2009

Spis treści

WSTĘP	3
I KADENCJA (18.06.1989 – 25.11.1991)	4
II KADENCJA (25.11.1991 – 31.05.1993)	6
III KADENCJA (19.09.1993 – 20.10.1997).....	8
IV KADENCJA (20.10.1997 – 18.10.2001).....	10
V KADENCJA (19.10.2001 – 18.10.2005).....	13
VI KADENCJA (19.10.2005 – 04.11.2007).....	15
VII KADENCJA (od 05.11.2007) dane za okres od 05.11.2007 do 03.07.2009	18
PODSUMOWANIE.....	21
ZAŁĄCZNIK 1: Statystyka czasu posiedzeń Senatu w latach 1989–2009 w podziale na kadencje	27
CZAS TRWANIA POSIEDZEŃ WYBRANYCH IZB PARLAMENTARNYCH.....	35
ZAŁĄCZNIK 2: Tabelaryczne zestawienie czasu trwania posiedzeń wybranych izb parlamentarnych.....	38

Materiał przygotowany przez Zespół Informacji i Statystyk Biura Analiz i Dokumentacji.
Wyrażone w materiale opinie odzwierciedlają jedynie poglądy autorów.

©Copyright by Kancelaria Senatu, Warszawa 2009

Opracowanie:

Tomasz Skwarek

Biuro Analiz i Dokumentacji Kancelarii Senatu
Dyrektor – Agata Karwowska-Sokołowska – tel. 022 694 94 32, fax 022 694 94 28,
e-mail: sokolows@nw.senat.gov.pl
Wicedyrektor – Ewa Nawrocka – tel. 022 694 94 32,
e-mail: nawrocka@nw.senat.gov.pl
Zespół Informacji i Statystyk tel. 022 694 93 59, fax 022 694 90 56

WSTĘP

Opracowanie niniejsze ma na celu syntetyczne omówienie statystyk dotyczących czasu posiedzeń Senatu. Dotychczas przygotowywano przeróżne statystyki dotyczące liczby posiedzeń, liczby dni posiedzeń oraz efektywnego czasu pracy (wyrażony w godzinach i minutach czas trwania posiedzenia Senatu, bez czasu przerw). Statystyki te obejmowały przeważnie różne okresy czasowe, nie były usystematyzowane, a przede wszystkim nie były porównywalne.

Dane dotyczące czasu posiedzeń Senatu uzupełniono i uporządkowano, a efektem tej pracy jest baza *Statystyki posiedzeń Senatu RP* prowadzona w Excelu (P:\7kadencja\statystyka\statystyka posiedzeń Senatu.xls). Źródłem informacji były stenogramy z posiedzeń Senatu. O ile nie było żadnych problemów z ustaleniem liczby posiedzeń Senatu, o tyle pewne rozbieżności pojawiają się przy ustalaniu liczby dni posiedzeń. Otóż zdarza się, że w jednym dniu odbywają się dwa posiedzenia Senatu. W III i IV kadencji uznano, że w przypadku dwóch posiedzeń Senatu, które odbywają się jednego dnia, liczbę dni posiedzeń liczy się jako dwa dni kalendarzowe. W V kadencji przyjęto, że są to dwa posiedzenia, ale tylko jeden dzień kalendarzowy. Taką zasadę przyjęto dla wszystkich kadencji w niniejszym opracowaniu i dlatego omawiane w nim dane dotyczące liczby dni posiedzeń Senatu różnią się od podawanych we wcześniejszych opracowaniach (np. w *Wybranych danych o pracy Senatu*). Rozbieżności te występują w następujących przypadkach:

1. III kadencja – we wcześniejszych opracowaniach podawano informację o 183 dniach posiedzeń Senatu RP, w niniejszym opracowaniu liczba ta wynosi 177 dni. Różnica wynika z faktu, że sześciokrotnie w jednym dniu odbywały się dwa posiedzenia Senatu:
 - * 9 listopada 1995 r. – zakończono 57. i rozpoczęto 58. posiedzenie,
 - * 21 grudnia 1995 r. – zakończono 61. i rozpoczęto 62. posiedzenie,
 - * 28 grudnia 1995 r. – zakończono 62. i rozpoczęto 63. posiedzenie,
 - * 11 lipca 1996 r. – zakończono 78. i rozpoczęto 79. posiedzenie,
 - * 5 marca 1997 r. – zakończono 93. i rozpoczęto 94. posiedzenie,
 - * 25 czerwca 1997 r. – zakończono 102. i rozpoczęto 103. posiedzenie.
2. IV kadencja – we wcześniejszych opracowaniach podawano informację o 190 dniach posiedzeń Senatu RP, w niniejszym opracowaniu liczba ta wynosi 188 dni. Różnica wynika z faktu, że dwukrotnie w jednym dniu odbywały się dwa posiedzenia Senatu:
 - * 19 marca 1998 r. – zakończono 8. i rozpoczęto 9. posiedzenie,

* 16 grudnia 1998 r. – zakończono 25. i rozpoczęto 26. posiedzenie.

Kolejne kłopoty pojawiły się przy obliczaniu efektywnego czasu pracy Senatu. Otóż nie wszystkie stenogramy zawierały potrzebne informacje. Niekiedy brakowało czasu rozpoczęcia lub zakończenia posiedzenia, a niekiedy niedostatecznie opisano przerwę. W takich przypadkach posiłkowano się protokołami z posiedzeń i zapisami przebiegu posiedzeń na taśmach video. Niestety nie wszystkie informacje były dostępne. W I kadencji brakuje informacji dotyczących czasu przebiegu 1. i 2. posiedzenia, a w II kadencji czasu trwania przerw na 32. posiedzeniu (dzień pierwszy i drugi). W obydwu przypadkach czas ten oszacowano na podstawie liczby stron w stenogramach.

Dla potrzeb opracowania przyjęto dwojakie oznaczenia czasu:

- * trzyczłonowe – 23:15:00 – oznaczające czas trwania posiedzeń (obrazy trwały 23 godziny i 15 minut),
- * dwuczłonowe – 23:15 – oznaczające godzinę wskazywaną przez zegar (obrazy zakończyły się o godzinie dwudziestej trzeciej piętnaście).

I KADENCJA (18.06.1989 – 25.11.1991)

I kadencja Senatu trwała 2 lata i 5 miesięcy. W tym czasie odbyło się 61 posiedzeń, które zajęły 90 dni kalendarzowych, a obrady trwały 555 godzin i 48 minut. Okresami porównywalnymi będą tutaj pierwsze dwa lata kadencji. W pierwszym roku Senat odbył 25 posiedzeń w czasie 35 dni kalendarzowych, a obrady trwały 189 godzin i 20 minut. W kolejnym roku Senat odbył także 25 posiedzeń w czasie 35 dni, jednakże wydłużył się czas posiedzeń i wyniósł on 220 godzin i 40 minut.

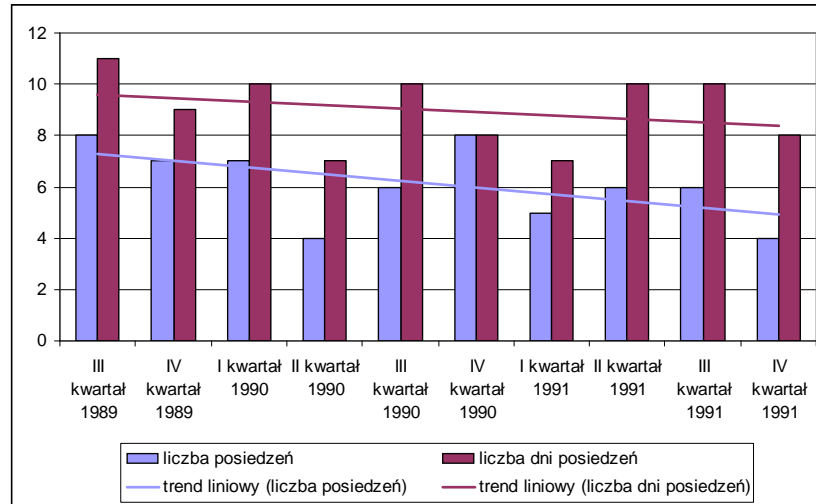
Najkrótszym posiedzeniem, a także najkrótszym dniem posiedzenia było 8. posiedzenie (uchwalenie zmian w wykonywaniu budżetu państwa w następnym miesiącu), które trwało 1 godzinę i 45 minut (objętość stenogramu z 8. i 1. posiedzenia jest identyczna, przyjęto dla 1. posiedzenia czas trwania o 1 minutę dłuższy, aby uniknąć podawania w statystykach posiedzenia z czasem szacowanym).

Najdłużej w jednym dniu obradowano drugiego dnia 54. posiedzenia – 11 godzin i 37 minut. Było to także najpóźniej w tej kadencji zakończone posiedzenie, bo o godzinie 23:30.

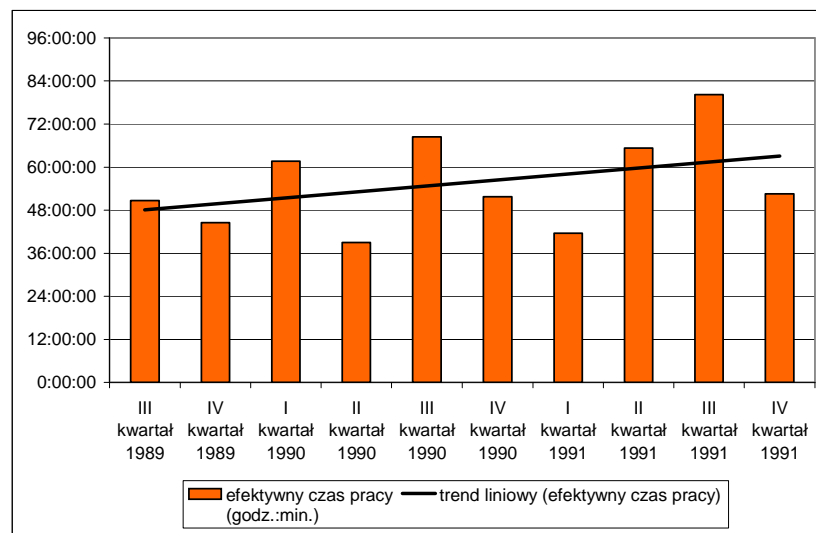
Najdłuższym posiedzeniem tej kadencji było 3. posiedzenie. Trwało 4 dni, a obrady zajęły 22 godziny i 35 minut. Tematem tego posiedzenia były ustawy związane z wynagrodzeniami i budżetem państwa. Senat podjął także debaty nad samorządem terytorialnym, rolnictwem i służbą zdrowia.

Średni czas jednego dnia posiedzenia wyniósł 6 godzin i 11 minut, a średni czas jednego posiedzenia wyniósł 9 godzin i 7 minut.

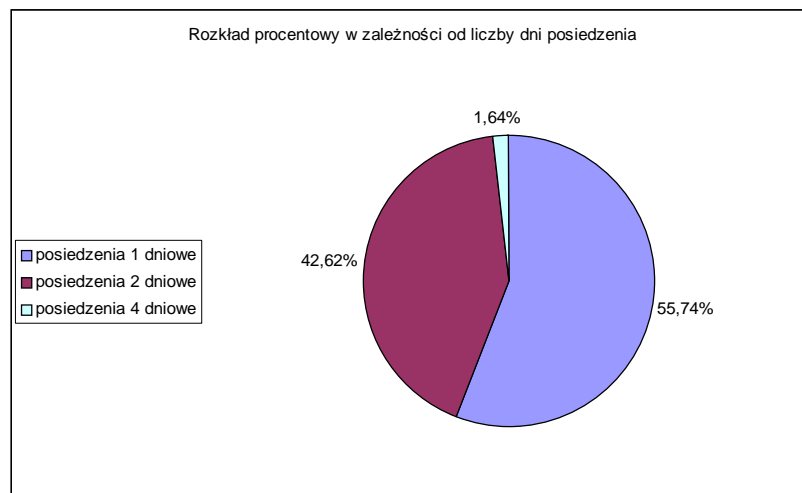
Ze względu na niepełny czas trwania kadencji wykresy danych i trendy przedstawiono nie za okres kolejnych lat, ale w kolejnych kwartałach.

I kadencja – liczba posiedzeń i liczba dni posiedzeń.

I kadencja – efektywny czas pracy.

I kadencja – rozkład procentowy posiedzeń w zależności od liczby dni posiedzenia.

Jak widać w kolejnych kwartałach malała liczba posiedzeń oraz liczba dni posiedzeń. Jednakże w tych dniach wydłużał się efektywny czas pracy, ponieważ trend tego wskaźnika w kolejnych kwartałach miał wartość rosnącą.

W I kadencji Senatu na 61 posiedzeń odbyły się 34 posiedzenia jednodniowe, co stanowiło 55,74% wszystkich posiedzeń. 26 posiedzeń dwudniowych stanowiło 42,62% wszystkich posiedzeń. Odbyło się także 1 posiedzenie czterodniowe i stanowiło ono 1,64% wszystkich posiedzeń.

II KADENCJA (25.11.1991 – 31.05.1993)

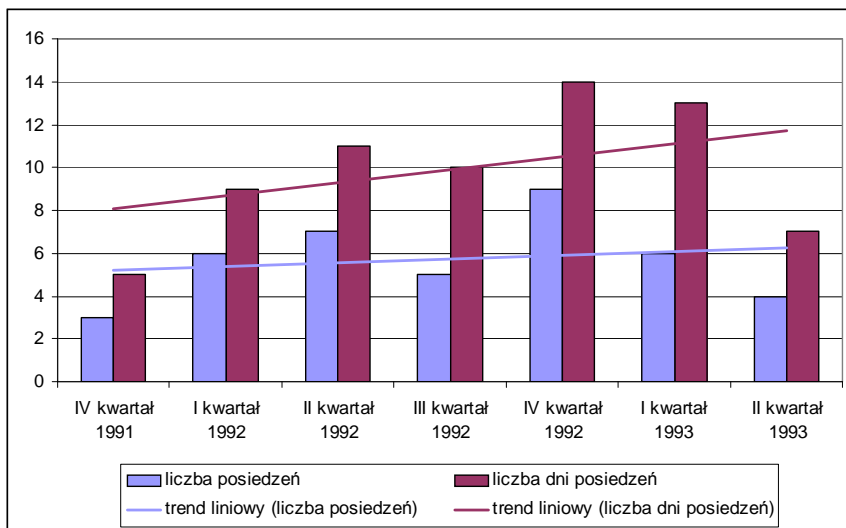
II kadencja Senatu trwała 1 rok i 6 miesięcy. W tym czasie odbyło się 40 posiedzeń, które zajęły 69 dni, a obrady trwały 327 godzin i 17 minut. Okresem porównywalnym jest tu zaledwie jeden pełny rok, w którym Senat odbył 26 posiedzeń w czasie 43 dni kalendarzowych, a obrady trwały 191 godzin i 54 minuty.

Najkrótszym dniem posiedzenia tej kadencji był drugi dzień 3. posiedzenia, którego obrady trwały 37 minut. W tym dniu przeprowadzono głosowanie w sprawie zmian w ustawie budżetowej na rok 1991. Najkrótszym posiedzeniem było 28. posiedzenie, które trwało 45 minut. Było to uroczyste posiedzenie Senatu w 70. rocznicę pierwszego posiedzenia Senatu II Rzeczypospolitej (22.11.1922), podczas którego Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski odznaczony został prof. Andrzej Stelmachowski.

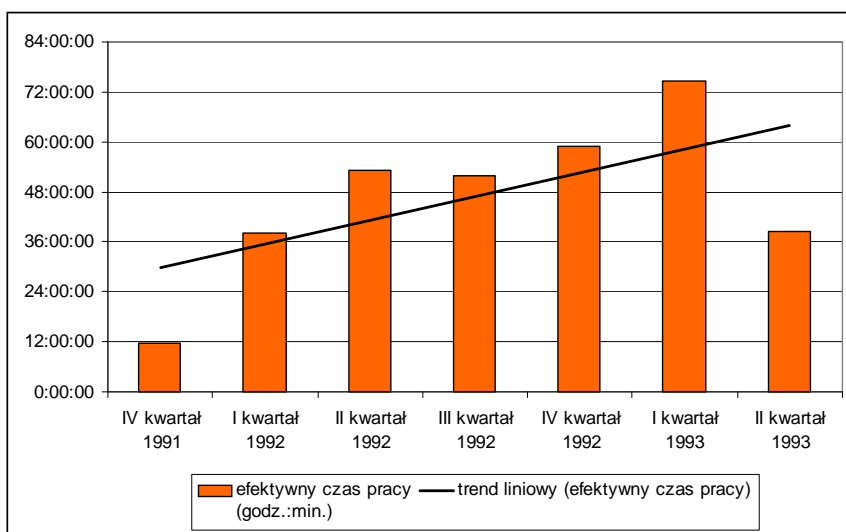
Najdłuższym dniem posiedzenia był pierwszy dzień 34. posiedzenia – 10 godzin i 7 minut. Był to także najpóźniej w tej kadencji zakończony dzień posiedzenia – o godzinie 22:47. To posiedzenie było także najdłuższym w całej kadencji – trwało 3 dni, a obrady łącznie zajęły 19 godzin i 30 minut. Senat zajmował się na tym posiedzeniu sprawami finansowymi: budżetem, podatkami oraz emeryturami i rentami.

Średni czas jednego dnia posiedzenia wyniósł 4 godziny i 45 minut, a średni czas jednego posiedzenia wyniósł 8 godzin i 11 minut.

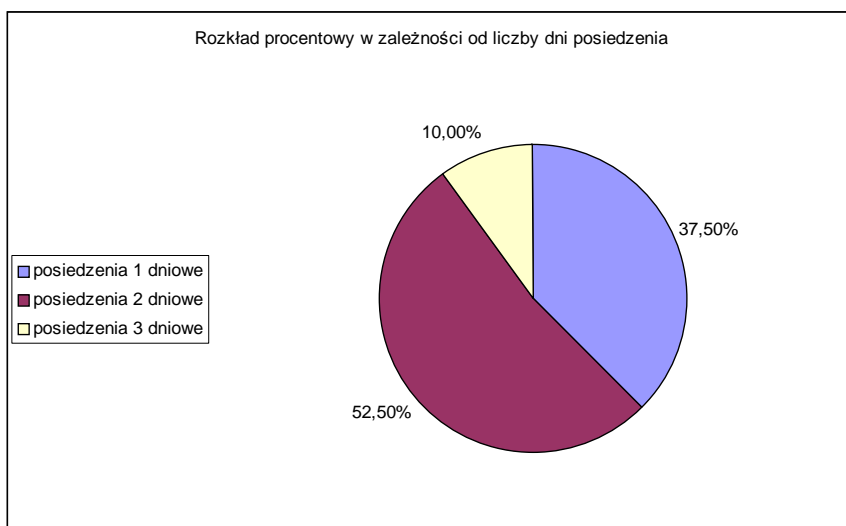
Na 40 posiedzeń odbyło się 15 posiedzeń jednodniowych, co stanowiło 37,5% wszystkich posiedzeń. 21 posiedzeń dwudniowych stanowiło 52,5% wszystkich posiedzeń. Odbyły się także 4 posiedzenia trzydniowe i stanowiły one 10% wszystkich posiedzeń.

II kadencja – liczba posiedzeń i liczba dni posiedzeń.

II kadencja – efektywny czas pracy.

II kadencja – rozkład procentowy posiedzeń w zależności od liczby dni posiedzenia.

Przy niewielkim wzroście liczby posiedzeń daje się zaobserwować wzrost liczby dni posiedzeń oraz znaczny trend wzrostowy efektywnego czasu pracy. Zjawisko to doskonale

obrazuje wykres *Rozkład procentowy posiedzeń w zależności od liczby dni posiedzenia*. O ile w poprzedniej kadencji ponad połowę posiedzeń stanowiły posiedzenia jednodniowe, to w II kadencji ponad połowę posiedzeń stanowią posiedzenia dwudniowe. 10% posiedzeń II kadencji to posiedzenia trzydniowe.

III KADENCJA (19.09.1993 – 20.10.1997)

III kadencja była pierwszą pełną, czteroletnią kadencją parlamentu od 1989 r. W trakcie tej kadencji odbyło się 107 posiedzeń, które zajęły 177 dni, a obrady trwały 1.071 godzin i 38 minut.

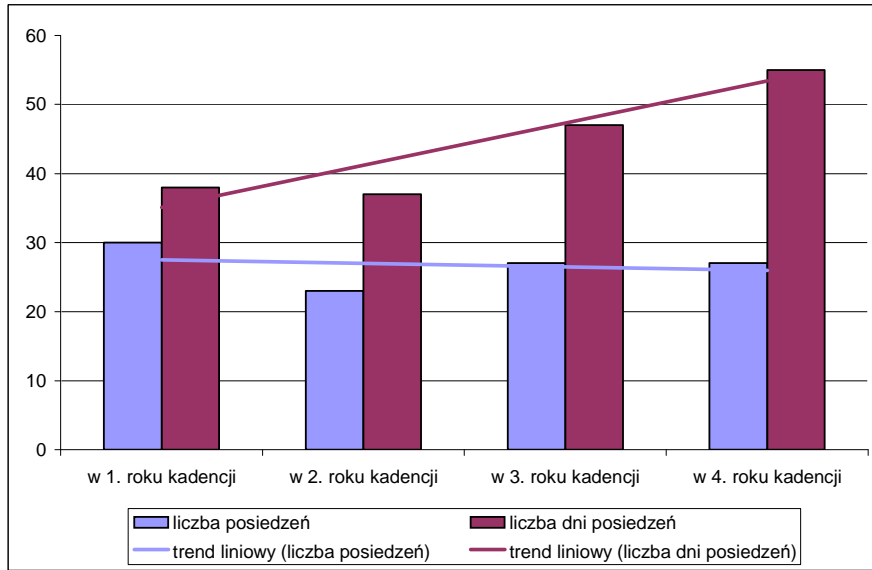
W 1. roku kadencji Senat odbył 30 posiedzeń, które zajęły 38 dni i trwały 190 godzin i 19 minut. W kolejnym roku liczba posiedzeń spadła do 23, podczas gdy liczba dni spadła zaledwie o jeden dzień, a efektywny czas pracy wzrósł do 225 godzin. W kolejnym, 3. roku kadencji, liczba posiedzeń wzrosła w stosunku do roku poprzedniego ale nadal była mniejsza niż w 1. roku – 27 posiedzeń. Zajęły one 47 dni, a trwały 274 godziny i 43 minuty. W ostatnim roku kadencji Senat obradował 27 razy przez 55 dni, w czasie 381 godzin i 35 minut.

Najkrótszym dniem posiedzeń w tej kadencji był trzeci (ostatni) dzień 57. posiedzenia w dniu 9 listopada 1995 r. Tego dnia odbyło się odroczone (w dniu 3 listopada 1995 r.) głosowanie nad ustawą – Prawo łowieckie. Tydzień wcześniej, po długiej dyskusji, zgłoszono wnioski o odrzucenie tej ustawy, o przyjęcie bez poprawek oraz zgłoszono 65 poprawek. Ostatecznie ustawę przyjęto bez poprawek. Posiedzenie w tym dniu trwało 7 minut.

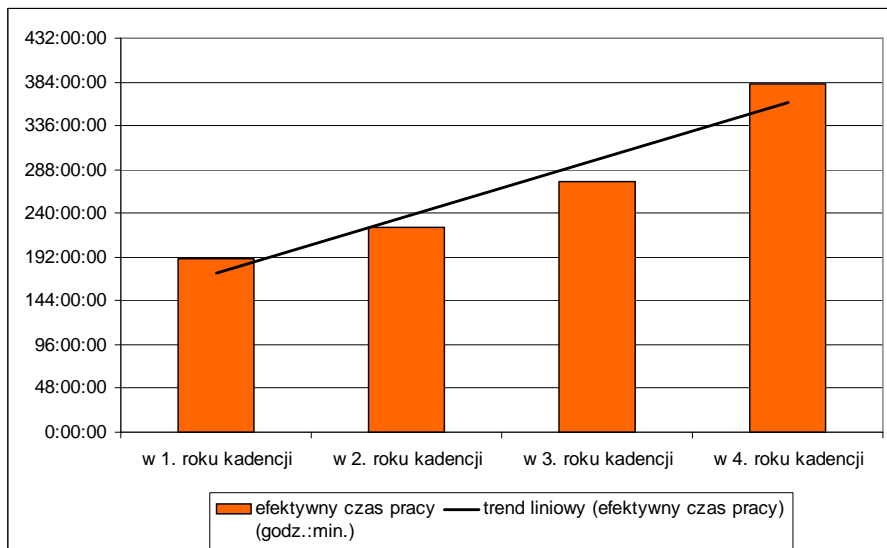
Najkrótszym posiedzeniem było 39. posiedzenie w dniu 27 stycznia 1995 r., które trwało 53 minuty. Senat rozpatrzył wtedy jedną ustawę – o zmianie ustawy o denominacji złotego. W trakcie dyskusji podnoszono problematykę staranności uchwalania prawa (nowelizowano tę ustawę niemal natychmiast po jej wejściu w życie), a także podnoszono kwestie konstytucyjne (działanie prawa wstecz i relacje pomiędzy izbami parlamentu).

Najdłuższym posiedzeniem było 106. posiedzenie (przedostatnie w tej kadencji), na którym w ciągu 5 dni rozpatrzono 38 punktów oraz obradowano 43 godziny i 40 minut. Trzeci dzień (13 sierpnia 1997 r.) tego posiedzenia był najdłuższym dniem spośród wszystkich posiedzeń – obradowano 12 godzin i 47 minut. Obrady zakończono w nocy o 2:27 i były to także najpóźniej zakończone obrady.

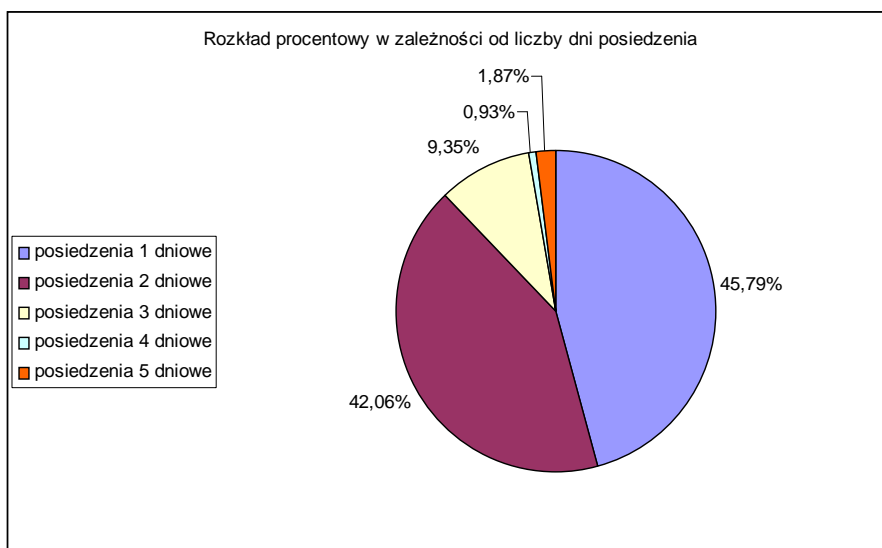
Średni czas jednego dnia posiedzenia wyniósł 6 godzin i 3 minuty, a średni czas jednego posiedzenia wyniósł 10 godzin i 1 minutę.

III kadencja – liczba posiedzeń i liczba dni posiedzeń.

III kadencja – efektywny czas pracy.

III kadencja – rozkład procentowy posiedzeń w zależności od liczby dni posiedzenia.

Na 107 posiedzeń odbyło się 49 posiedzeń jednodniowych, co stanowiło 45,79% wszystkich posiedzeń. 45 posiedzeń dwudniowych stanowiło 42,06% wszystkich posiedzeń. Odbyło się także 10 posiedzeń trzydniowych i stanowiły one 9,35% wszystkich posiedzeń. Po raz pierwszy wystąpiły posiedzenia pięciodniowe (2), które wraz z 1 posiedzeniem czterodniowym stanowiły prawie 3% wszystkich posiedzeń.

Jak widać na wykresach w trakcie trwania kadencji istniała tendencja do zmniejszania się liczby posiedzeń, przy jednoczesnym trendzie do zwiększania liczby dni posiedzeń. Konsekwentnie do tego zwiększał się także efektywny czas pracy wyrażony w godzinach i minutach. W stosunku do poprzedniej kadencji zwiększył się procentowy udział posiedzeń jednodniowych, jednak równoważą to posiedzenia trzydniowe i dłuższe.

IV KADENCJA (20.10.1997 – 18.10.2001)

W trakcie tej czteroletniej kadencji odbyło się 90 posiedzeń Senatu RP, które zajęły 188 dni, a trwały 1.116 godzin i 55 minut.

W 1. roku kadencji Senat obradował na 20 posiedzeniach w ciągu 39 dni, co dało 235 godzin i 21 minut efektywnego czasu pracy. W 2. roku liczba posiedzeń wzrosła do 23, a liczba dni do 42. Czas posiedzeń wyniósł 247 godzin i 27 minut. W kolejnym roku ponownie odbyły się 23 posiedzenia, ale znacznie wzrosła liczba dni pracy – do 50, a efektywny czas pracy wzrósł do 290 godzin i 47 minut. W ostatnim roku kadencji liczba posiedzeń wyniosła 24, natomiast ponownie nastąpił znaczny wzrost liczby dni posiedzeń, który wyniósł 57 dni. Efektywny czas pracy wzrósł do 343 godzin i 20 minut.

Najkrótszym dniem posiedzenia Senatu był trzeci (ostatni) dzień 25. posiedzenia Senatu (16 grudnia 1998 r.). Obrady w tym dniu trwały 9 minut i obejmowały głosowanie w sprawie skierowania inicjatyw Senatu (o obywatelstwie polskim, o Karcie Polaka i trybie stwierdzenia przynależności do Narodu Polskiego osób polskiego pochodzenia lub narodowości polskiej oraz ustawy o repatriacji) do odpowiednich komisji. Poprzedniego dnia posiedzenia (11 grudnia 1998 r.) głosowanie nie mogło się odbyć z powodu braku kworum.

Najkrótszym posiedzeniem tej kadencji było 56. posiedzenie w dniu 26 kwietnia 2000 r. Było to okolicznościowe posiedzenie związane z okazją tysiąclecia Zjazdu Gnieźnieńskiego. Posiedzenie trwało 57 minut.

Najdłuższym dniem posiedzenia IV kadencji był drugi dzień (28 stycznia 1999 r.) 29. posiedzenia Senatu. Obrady w tym dniu trwały 13 godzin i 52 minuty, a tematem była ustawa budżetowa na rok 1999.

Najdłuższym posiedzeniem było 49. posiedzenie w dniach 12–15 stycznia 2000 r. Trwające 4 dni posiedzenie zajęło 32 godziny i 1 minutę. Senat rozpatrywał na tym

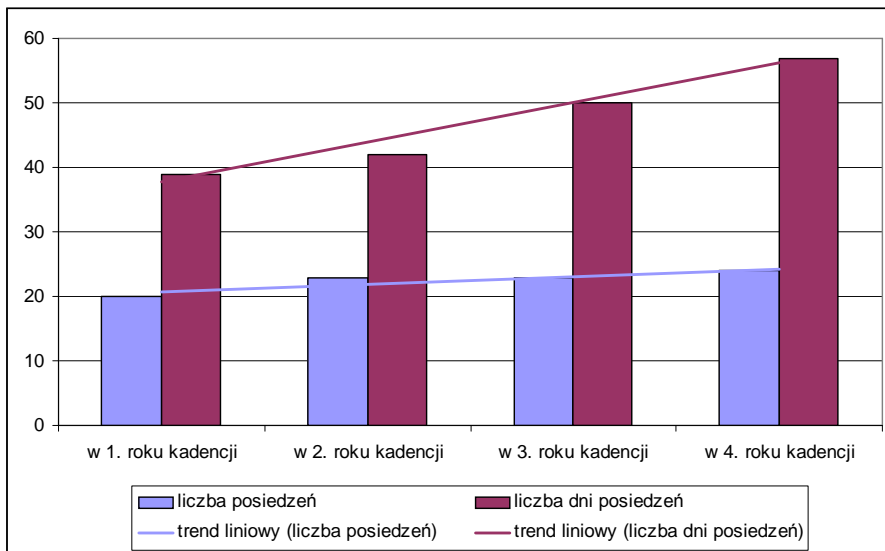
posiedzeniu ustawę o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji publicznej, zwaną potocznie „ustawą czyszczącą”. Drugim czasochłonnym tematem obrad była ustawa budżetowa na rok 2000.

Najpóźniej w całej kadencji zakończyło się 14. posiedzenie. W dniu 17 czerwca 1998 r. rozpoczęto debatę nad ustawą o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (wprowadzenie nowych województw). W dniu 18 czerwca 1998 r. rozpatrywano pozostałe punkty porządku obrad, a do rozpatrzenia ustawy o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa powrócono dopiero przed północą. Posiedzenie zakończyło się o godzinie 2:02 w dniu 19 czerwca 1998 r.

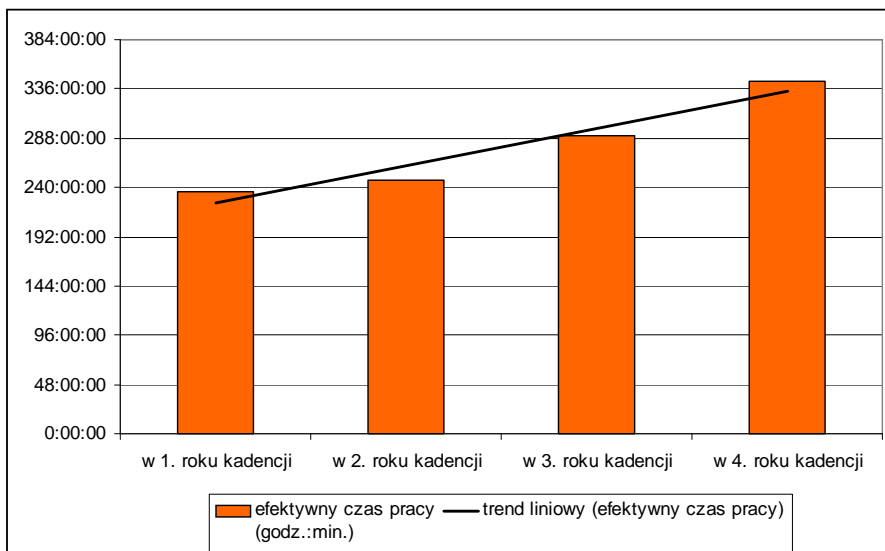
Średni czas jednego dnia posiedzenia wyniósł 5 godzin i 56 minut, a średni czas jednego posiedzenia wyniósł 12 godzin i 25 minut.

Na 90 posiedzeń odbyły się 23 posiedzenia jednodniowe, co stanowiło 25,56% wszystkich posiedzeń. 42 posiedzenia dwudniowe stanowiły 46,67% wszystkich posiedzeń. Odbyło się także 17 posiedzeń trzydniowych i stanowiły one 18,89% wszystkich posiedzeń. 8 posiedzeń czterodniowych stanowiło 8,89% wszystkich posiedzeń.

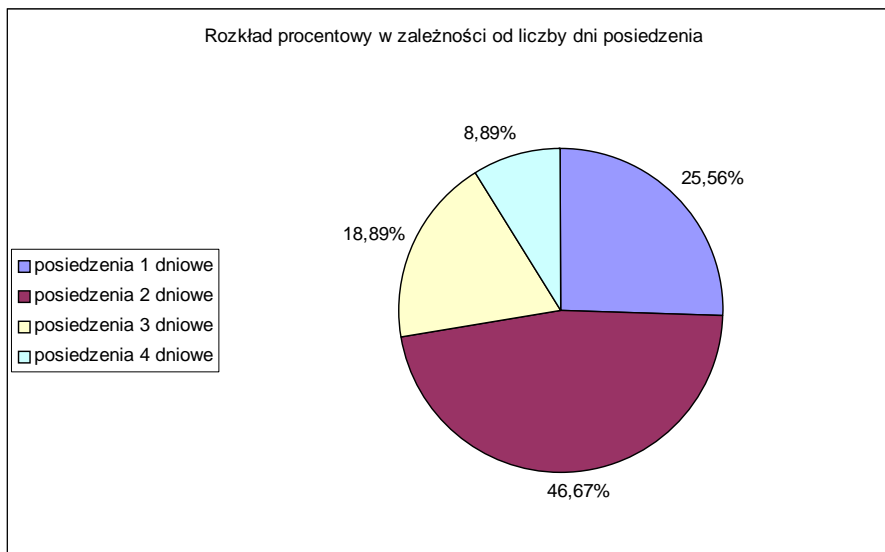
W IV kadencji wystąpił niewielki trend wzrostowy liczby posiedzeń Senatu przy znacznym wzroście liczby dni posiedzeń oraz wzroście efektywnego czasu pracy. Kadencja charakteryzuje się niewielkim udziałem posiedzeń jednodniowych, przy jednoczesnym bardzo dużym wzroście liczby posiedzeń trzy- i czterodniowych.

IV kadencja – liczba posiedzeń i liczba dni posiedzeń.

IV kadencja – efektywny czas pracy.

IV kadencja – rozkład procentowy posiedzeń w zależności od liczby dni posiedzenia.

V KADENCJA (19.10.2001 – 18.10.2005)

W trakcie całej kadencji odbyło się 88 posiedzeń Senatu, które zajęły 175 dni, a w przeliczeniu na efektywny czas pracy dało to 881 godzin i 5 minut.

W 1. roku kadencji Senat obradował na 25 posiedzeniach w ciągu 43 dni, co dało 199 godzin i 15 minut efektywnego czasu pracy. W 2. roku liczba posiedzeń spadła do 21, a liczba dni wzrosła do 44. Czas posiedzeń wyniósł 238 godzin i 2 minuty. W kolejnym roku kadencji liczba posiedzeń wzrosła do 24, liczba dni pracy wzrosła do 50, a efektywny czas pracy wyniósł 241 godzin i 40 minut. W ostatnim roku kadencji liczba posiedzeń spadła do 18, a liczba dni posiedzeń do 38 dni. Efektywny czas pracy wyniósł 202 godziny i 8 minut.

Najkrótszy dzień posiedzenia przypadł na trzeci (ostatni) dzień 50. posiedzenia Senatu. W dniu 4 grudnia 2003 r. nie przeprowadzono głosowania w sprawie ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych ze względu na brak sprawozdania komisji. Głosowanie to przeprowadzono w dniu 10 grudnia 2003 r. Posiedzenie w tym dniu trwało 22 minuty.

Najkrótszym posiedzeniem V kadencji było 65. posiedzenie w dniu 25 czerwca 2004 r. Było to uroczyste posiedzenie związane z rocznicą XV lat odrodzonego Senatu III Rzeczypospolitej. Posiedzenie trwało 56 minut.

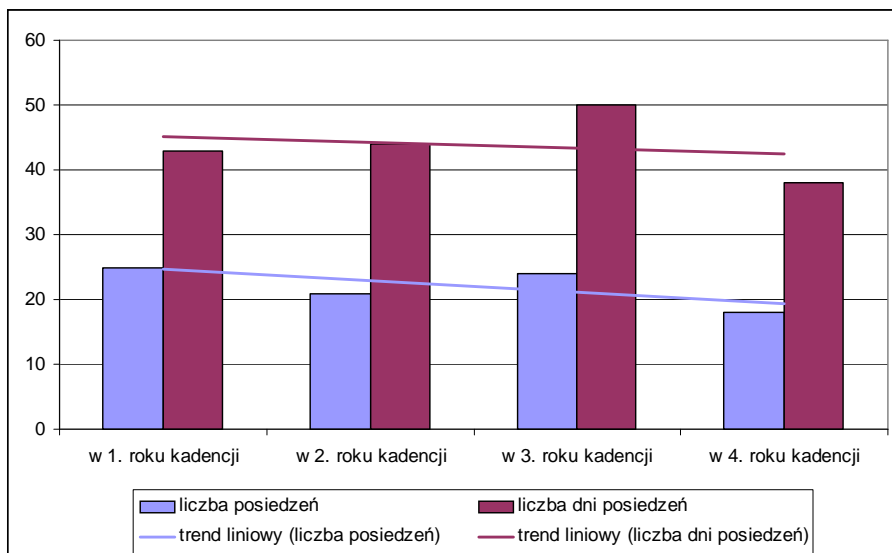
Najdłuższy dzień posiedzenia przypadł na pierwszy dzień 79. posiedzenia Senatu w dniu 31 marca 2005 r. W tym dniu obradowano 11 godzin i 49 minut. Tego dnia rozpatrzono 8 punktów z 17 przewidzianych na to dwudniowe posiedzenie.

Najdłuższe posiedzenie trwało 29 godzin i 56 minut. Było to 86. posiedzenie Senatu w dniach 19–22 lipca 2005 r. Było to jedno z ostatnich posiedzeń w omawianej kadencji. W ciągu 4 dni rozpatrzono 41 punktów porządku posiedzenia. Przed zakończeniem kadencji uchwalano ostatnie oczekujące ustawy.

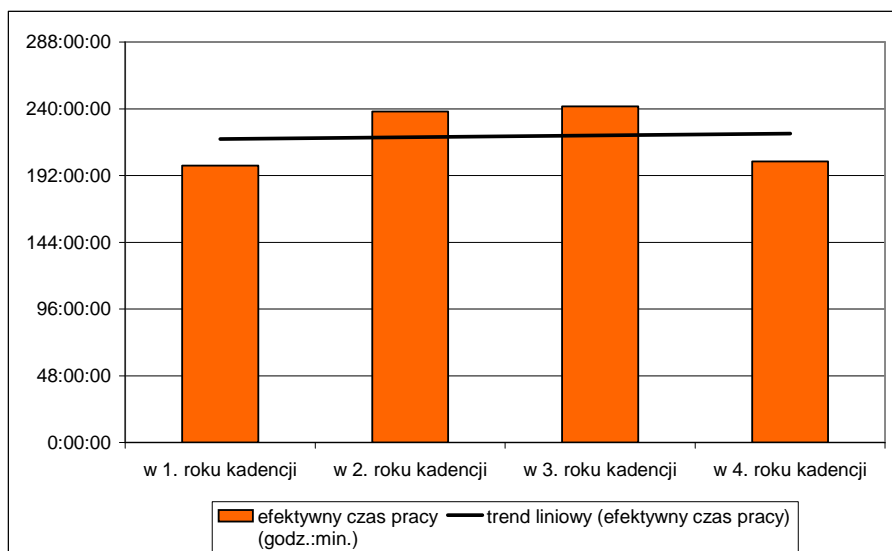
W V kadencji nie praktykowano prowadzenia obrad w godzinach nocnych. Najpóźniej zakończono pierwszy dzień 82. posiedzenia Senatu. W dniu 2 czerwca 2005 r. obrady zakończyły się o godzinie 23:40.

Średni czas jednego dnia posiedzenia wyniósł 5 godzin i 2 minuty, a średni czas jednego posiedzenia wyniósł 10 godzin i 1 minutę.

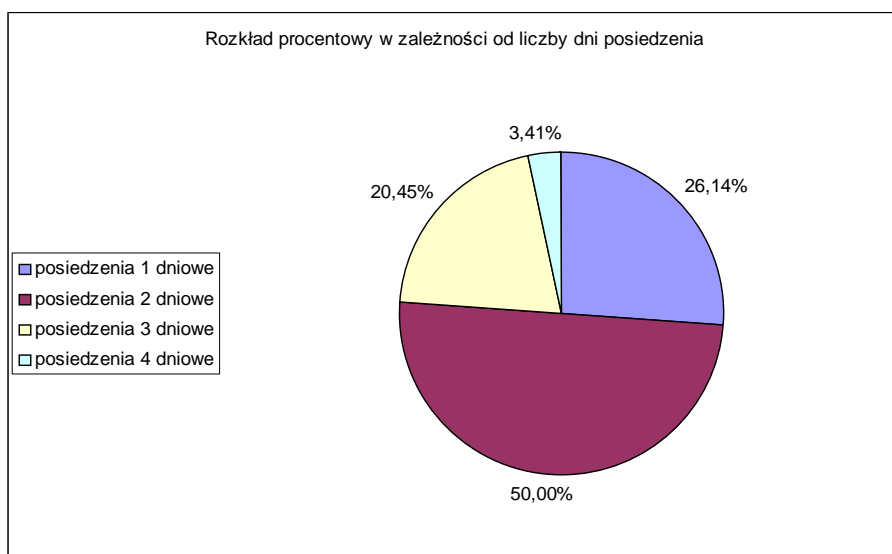
Na 88 posiedzeń odbyły się 23 posiedzenia jednodniowe, co stanowiło 26,14% wszystkich posiedzeń. 44 posiedzenia dwudniowe stanowiły 50% wszystkich posiedzeń. Odbyło się także 18 posiedzeń trzydniowych i stanowiły one 20,45% wszystkich posiedzeń. 3 posiedzenia czterodniowe stanowiły 3,41% wszystkich posiedzeń.

V kadencja – liczba posiedzeń i liczba dni posiedzeń.

V kadencja – efektywny czas pracy.

V kadencja – rozkład procentowy posiedzeń w zależności od liczby dni posiedzenia.

VI KADENCJA (19.10.2005 – 04.11.2007)

Kadencja trwała 2 lata. W tym czasie odbyło się 39 posiedzeń, które zajęły 75 dni i w przeliczeniu na efektywny czas pracy trwały 465 godzin i 18 minut.

W 1. roku kadencji Senat obradował na 20 posiedzeniach w ciągu 38 dni, co dało 212 godzin i 29 minut efektywnego czasu pracy. W 2. roku kadencji Senat obradował na 19 posiedzeniach w ciągu 37 dni, co dało 252 godziny i 49 minut efektywnego czasu pracy.

Najkrótszym dniem posiedzenia w badanym okresie był trzeci (ostatni) dzień 2. posiedzenia Senatu w dniu 15 listopada 2005 r. Drugiego dnia posiedzenia wybrano skład komisji senackich. W trakcie przerwy obradowały komisje i wybierały przewodniczących. Wobec braku wyboru w niektórych komisjach, ogłoszono kilkudniową przerwę i ostatniego dnia posiedzenia dokonano wyboru pozostałych przewodniczących komisji. Obrady trwały 42 minuty.

Najkrótszym posiedzeniem było 1. posiedzenie trwające 2 dni, którego efektywny czas pracy wyniósł 3 godziny i 32 minuty. Na posiedzeniu tym dokonano wyboru Marszałka Senatu i trzech Wicemarszałków Senatu. Wybrano skład Komisji Regulaminowej, Etyki i Spraw Senatorskich oraz jej przewodniczącego.

Najdłuższym dniem posiedzenia w VI kadencji Senatu był drugi dzień 35. posiedzenia Senatu (21 czerwca 2007 r.). Na tym dwudniowym posiedzeniu Senat rozpatrzył 19 punktów porządku obrad, z tego 10 punktów pierwszego dnia, pozostawiając na następny dzień pozostałe 9 punktów i głosowania. Obrady w tym dniu trwały bez przerw 11 godzin i 53 minuty. W tym dniu wybrano Teofila Wojciechowskiego na członka Kolegium IPN, wysłuchano informacji Trybunału Konstytucyjnego o istotnych problemach wynikających z działalności i orzecznictwa Trybunału w 2006 r. oraz informacji Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o działalności Instytutu Pamięci Narodowej w okresie od dnia 1 stycznia 2006 r. do dnia 31 grudnia 2006 r.

Najdłuższym posiedzeniem tej kadencji było 34. posiedzenie w dniach 30 maja – 1 czerwca 2007 r. To trzydniowe posiedzenie trwało 29 godzin i 33 minuty. Porządek dzienny obejmował 24 punkty. Znalazły się w nim między innymi: ustawa o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, do której Senat zaproponował 71 poprawek, podjęcie uchwał w sprawie wniesienia do Sejmu 3 inicjatyw ustawodawczych, zapoznanie się ze Sprawozdaniem z działalności Centralnego Biura Antykorupcyjnego w roku 2006. Na posiedzeniu tym przeprowadzono największą w kadencji liczbę głosowań – 185 głosowań elektronicznych i 2 głosowania tajne.

Najpóźniej spośród posiedzeń tej kadencji zakończył się drugi dzień 30. posiedzenia. W dniu 29 marca 2007 r. zakończono obrady o godzinie 00:04. Tego dnia rozpatrywano

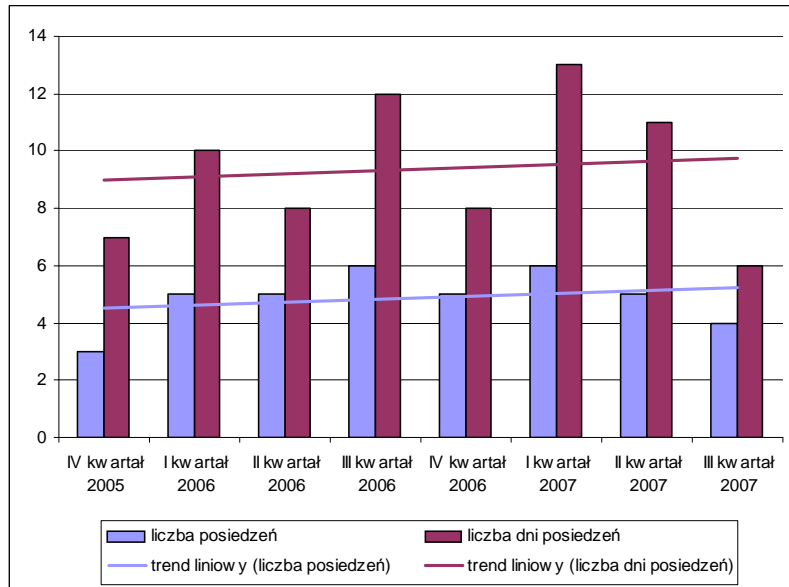
7 punktów porządku obrad i głosowano wszystkie 14 punktów porządku obrad. W sumie przeprowadzono 161 głosowań elektronicznych.

Średni czas jednego dnia posiedzenia wyniósł 6 godzin i 12 minut, a średni czas jednego posiedzenia wyniósł 11 godzin i 56 minut.

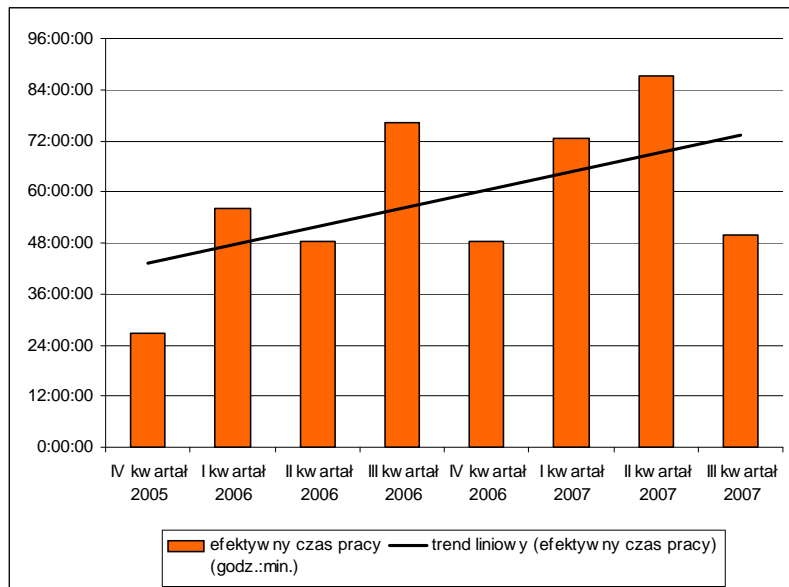
Na 39 posiedzeń, 8 posiedzeń trwało jeden dzień, co stanowiło 20,5% wszystkich posiedzeń. 26 posiedzeń dwudniowych stanowiło 66,7% wszystkich posiedzeń. Odbyło się także 5 posiedzeń trzydniowych i stanowiły one 12,8% wszystkich posiedzeń.

Jest to kadencja, w której wystąpił niewielki trend wzrostowy liczby posiedzeń i liczby dni posiedzeń. Co charakterystyczne dla tej kadencji to oba trendy charakteryzują się identycznym współczynnikiem nachylenia (są równoległe). Zdecydowanie rośnie natomiast trend efektywnego czasu pracy (posiedzenia były coraz dłuższe). Jest to także trzecia z kolei kadencja, w której posiedzenia jednodniowe stanowią zaledwie ok. 20% wszystkich posiedzeń.

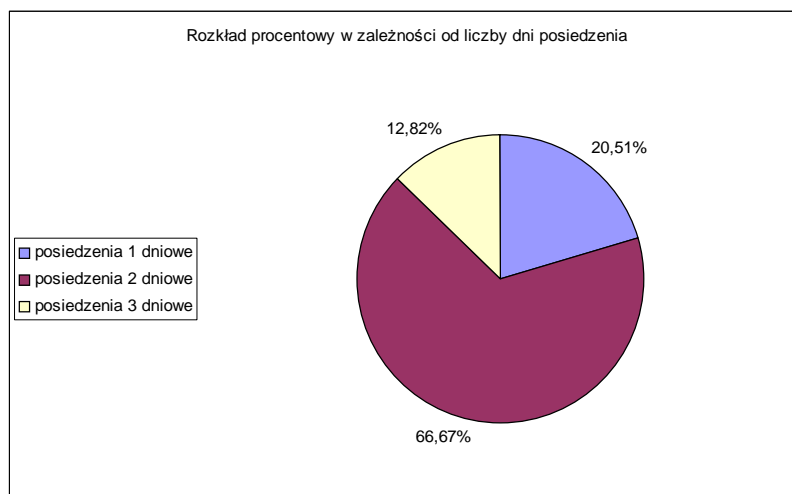
Ze względu na zbyt krótki czas trwania kadencji wykresy danych i trendy przedstawiono nie za okres kolejnych lat, ale w kolejnych kwartałach.

VI kadencja – liczba posiedzeń i liczba dni posiedzeń

VI kadencja – efektywny czas pracy

VI kadencja – rozkład procentowy posiedzeń w zależności od liczby dni posiedzenia.

VII KADENCJA (od 05.11.2007)

dane za okres od 05.11.2007 do 03.07.2009

Dla potrzeb opracowania związanego z 20-leciem Senatu, przyjęto jako datę końcową dla statystyk dzień 3 lipca 2009 r. Do tego dnia kadencja trwała niespełna 2 lata. W tym czasie odbyło się 37 posiedzeń, które zajęły 77 dni i w przeliczeniu na efektywny czas pracy trwały 499 godzin i 45 minut. Stenogramy z tych posiedzeń mają łącznie 5320 stron.

W 1. roku kadencji Senat obradował na 20 posiedzeniach w ciągu 40 dni, co dało 237 godzin i 30 minut efektywnego czasu pracy. W niepełnym 2. roku kadencji Senat obradował na 17 posiedzeniach w ciągu 37 dni, co dało 262 godziny i 15 minut efektywnego czasu pracy.

Najkrótszym dniem posiedzenia w tym okresie był czwarty (ostatni) dzień 35. posiedzenia Senatu w dniu 1 lipca 2009 r. W tym dniu odbyło się głosowanie w sprawie uchwalenia ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w brzmieniu uchwalonym przez Sejm. Obrady trwały 22 minuty.

Najkrótszym posiedzeniem było 2. posiedzenie, trwające 1 dzień (28 listopada 2008 r.). Jego efektywny czas pracy wyniósł 1 godzinę i 16 minut. Na tym posiedzeniu dokonano wyboru wicemarszałka Senatu, podjęto uchwałę w sprawie ustawy o zmianie ustawy o doradztwie podatkowym, uchwałę w sprawie utworzenia Polskiej Grupy Unii Międzyparlamentarnej oraz uchwałę w sprawie uczczenia ofiar stanu wojennego. Dokonano także zmian w składach komisji senackich.

Najdłuższym dniem posiedzenia VII kadencji Senatu był drugi dzień 20. posiedzenia Senatu (29 października 2008 r.). Obrady trwały 15 godzin i 11 minut. Przeprowadzono dyskusje w sprawie 26 ustaw i w sprawie dwóch senackich projektów ustaw.

Najdłuższym posiedzeniem tej kadencji było 24. posiedzenie w dniach 16-19 grudnia 2009 r. To czterodniowe posiedzenie trwało 35 godzin i 23 minuty. Porządek dzienny obejmował 21 punktów, w tym między innymi ustawę budżetową na 2009 rok (27 poprawek), ustawę o postępowaniu kompensacyjnym w podmiotach o szczególnym znaczeniu dla polskiego przemysłu stoczniowego (72 poprawki) oraz ustawę o zmianie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz o zmianie niektórych innych ustaw (47 poprawek). Na posiedzeniu tym przeprowadzono największą jak dotychczas w kadencji liczbę głosowań – 427 głosowań elektronicznych.

Senat VII kadencji przeprowadził 2663 głosowania elektroniczne oraz 23 głosowania tajne.

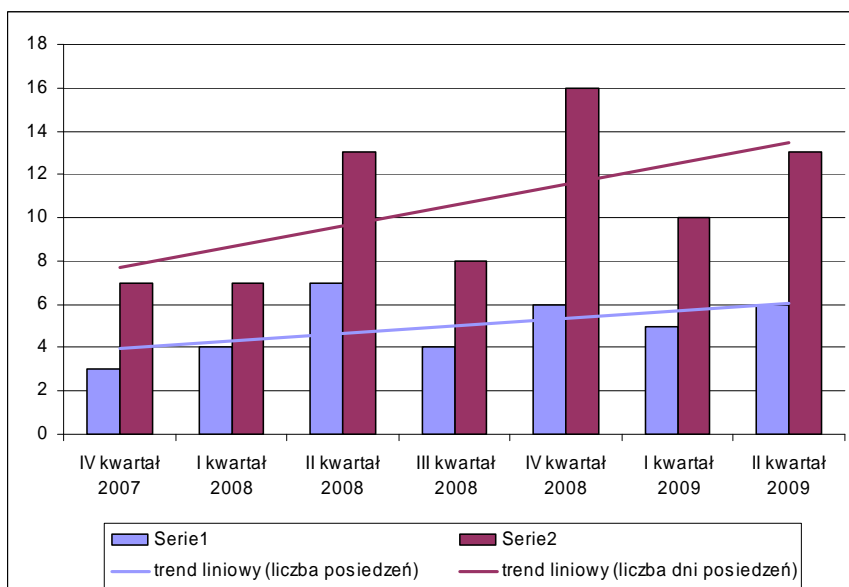
Najpóźniej zakończyły się obrady 1. posiedzenia w dniu 10 listopada 2007 r. – o godzinie 01:23.

Średni czas jednego dnia posiedzenia wyniósł 6 godzin i 29 minut, a średni czas jednego posiedzenia wyniósł 13 godzin i 30 minut.

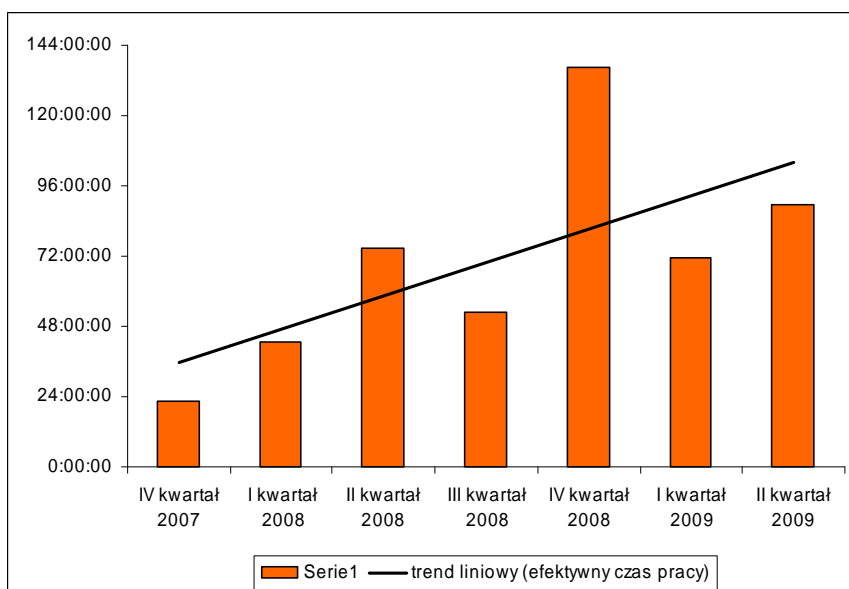
Na 37 posiedzeń, 5 posiedzeń trwało jeden dzień, co stanowiło 13,5% wszystkich posiedzeń. 26 posiedzeń dwudniowych stanowiło 70,3% wszystkich posiedzeń. Odbyły się także 3 posiedzenia trzydniowe i 3 posiedzenia czterodniowe co dało im po 8,1% udziału we wszystkich posiedzeniach.

Jest to kadencja, w której wystąpił niewielki trend wzrostowy liczby posiedzeń i znaczny trend wzrostowy liczby dni posiedzeń. Zdecydowanie rośnie trend efektywnego czasu pracy, czyli posiedzenia są coraz dłuższe. Jest to także kadencja, w której posiedzenia jednodniowe stanowią zaledwie 13% wszystkich posiedzeń.

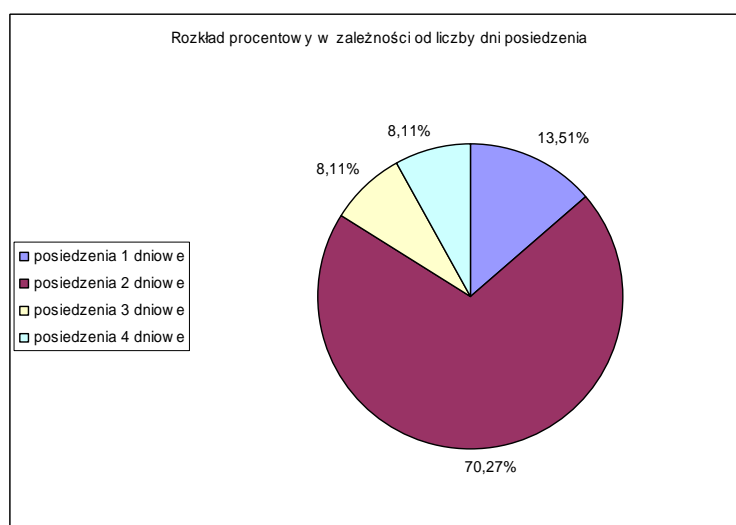
Ze względu na zbyt krótki czas trwania kadencji wykresy danych i trendy przedstawiono nie za okres kolejnych lat, ale w kolejnych kwartałach. Porównania dokonano na pełnych kwartałach tzn. do II kwartału 2009 r.

VII kadencja – liczba posiedzeń i liczba dni posiedzeń

VII kadencja – efektywny czas pracy

VII kadencja – rozkład procentowy posiedzeń w zależności od liczby dni posiedzenia.

PODSUMOWANIE

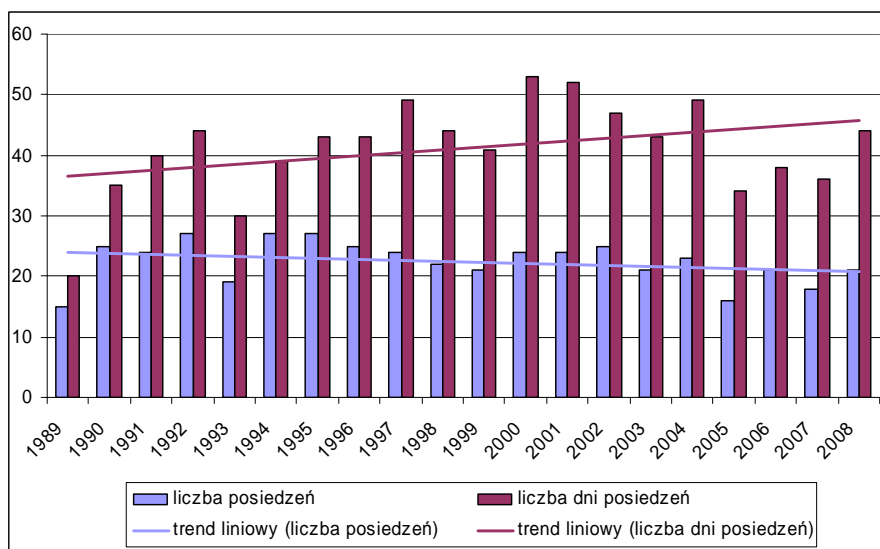
W celu całościowego zobrazowania czasu posiedzeń Senatu w latach 1989–2009 (do 03.07.2009) dokonano podsumowania czasu posiedzeń wszystkich kadencji w kolejnych latach. Przez te wszystkie lata Senat obradował łącznie 4917 godzin i 46 minut. Odbyły się 462 posiedzenia Senatu, które objęły obrady w ciągu 851 dni.

Dane przedstawiono w tabeli:

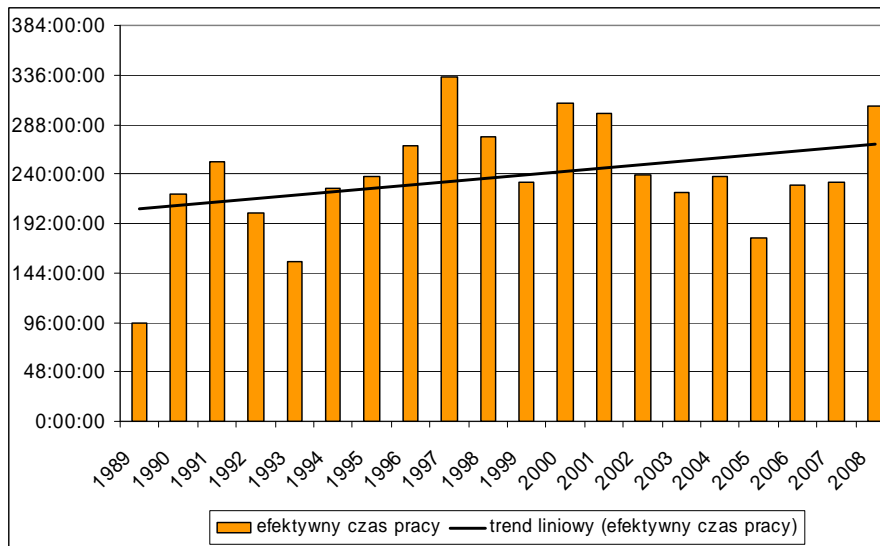
Rok	Efektywny czas pracy	Liczba posiedzeń	Liczba dni posiedzeń
1989	95:15:00	15	20
1990	220:53:00	25	35
1991	251:26:00	24	40
1992	202:15:00	27	44
1993	155:01:00	19	30
1994	226:47:00	27	39
1995	238:03:00	27	43
1996	266:57:00	25	43
1997	334:20:00	24	49
1998	275:37:00	22	44
1999	231:19:00	21	41
2000	308:35:00	24	53
2001	298:21:00	24	52
2002	239:24:00	25	47
2003	221:25:00	21	43
2004	237:27:00	23	49
2005	176:22:00	16	34
2006	229:10:00	21	38
2007	231:50:00	18	36
2008	306:18:00	21	44
2009	171:04:00	13	26
SUMA	4917:46:00	462	851

Czcionką pogrubioną wyróżniono lata wyborcze.

Przygotowując tę tabelę założono, że w latach wyborczych, ze względu na okres wyborczy i związane z tym przerwy międzykadencyjne, wystąpią najniższe wartości przepracowanego czasu. Okazało się, że było to błędne założenie. Rok 1989 to tylko pół roku pracy, więc po pomnożeniu przez 2 wartości czasu posiedzeń będą porównywalne. Rok 1991 także nie odbiega wartościami od innych roczników. Zdecydowanie niższe wartości występują w roku 1993, ale związane jest to z nagłym rozwiązaniem parlamentu – przerwa międzykadencyjna trwała wtedy 4,5 miesiąca. Kolejny rok wyborczy – 1997 – ponownie przeczy przyjętemu założeniu. Był to w kategorii efektywnego czasu pracy najintensywniej przepracowany rok. Wpływ na to miała kończąca się kadencja Sejmu. Wiedząc o zbliżających się wyborach, posłowie uchwalili wiele ustaw, co powodowało, że ostatnie posiedzenia Senatu obejmowały po prawie 40 punktów porządku obrad. Rok 2001 utrzymał się także na średnim poziomie wskaźników i dopiero w roku 2005 zaobserwowano spadek wszystkich badanych czynników. Odbyło się 16 posiedzeń, które zajęły 34 dni, a efektywny czas pracy wyniósł 176 godzin i 22 minuty. Były to najniższe wartości od 1993 r. Tym razem kończący kadencję Senat odbył 13 posiedzeń, trwających 27 dni, a wartość efektywnego czasu pracy wyniosła 149 godzin i 38 minut. Natomiast rok 2007 nie potwierdził przyjętej pierwotnie tezy.

1989–2008 – liczba posiedzeń i liczba dni posiedzeń.

1989–2008 – efektywny czas pracy.

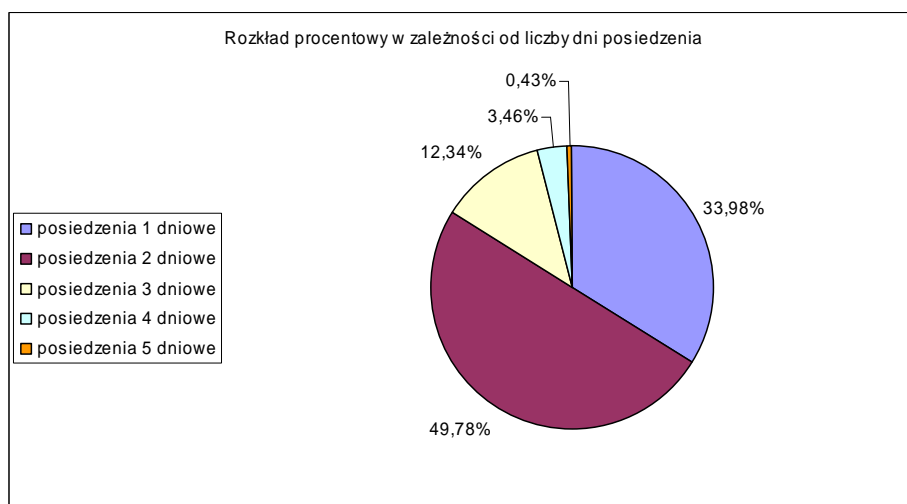
W tabelach celowo pominięto rok 2009, który jako rok niepełny wprowadziłby zniekształcenie wykresów.

Rozkład liczbowy posiedzeń w zależności od liczby dni posiedzenia

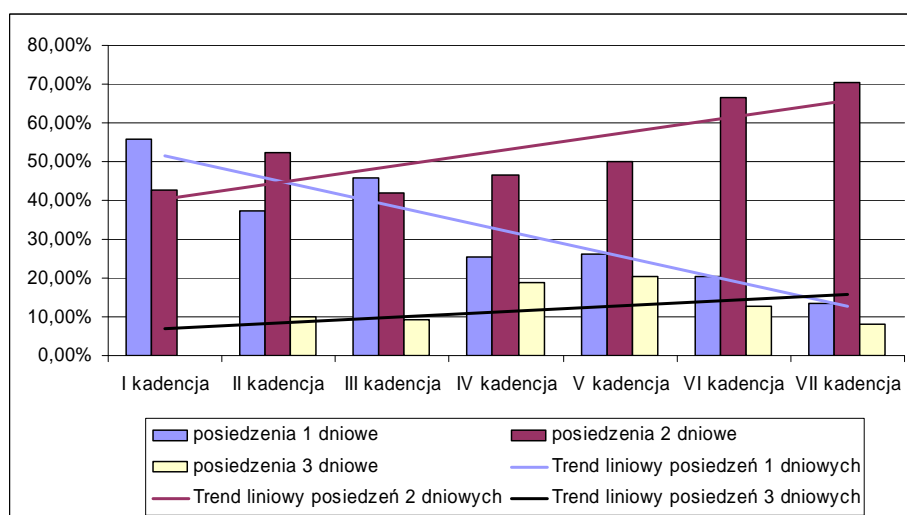
	I kad.	II kad.	III kad.	IV kad.	V kad.	VI kad.	VII kad.	Razem	%
posiedzenia 1-dniowe	34	15	49	23	23	8	5	157	33,98%
posiedzenia 2-dniowe	26	21	45	42	44	26	26	230	49,78%
posiedzenia 3-dniowe		4	10	17	18	5	3	57	12,34%
posiedzenia 4-dniowe	1		1	8	3		3	16	3,46%
posiedzenia 5-dniowe			2					2	0,43%
								462	100%

Rozkład procentowy posiedzeń w zależności od liczby dni posiedzenia

	I kadencja	II kadencja	III kadencja	IV kadencja	V kadencja	VI kadencja	VII kadencja
posiedzenia 1-dniowe	55,74%	37,50%	45,79%	25,56%	26,14%	20,51%	13,51%
posiedzenia 2-dniowe	42,62%	52,50%	42,06%	46,67%	50,00%	66,67%	70,27%
posiedzenia 3-dniowe		10,00%	9,35%	18,89%	20,45%	12,82%	8,11%
posiedzenia 4-dniowe	1,64%		0,93%	8,89%	3,41%		8,11%
posiedzenia 5-dniowe			1,87%				

1989–2009 – rozkład procentowy posiedzeń w zależności od liczby dni posiedzenia.

Rozkład procentowy oraz trendy liniowe 1-, 2- i 3-dniowych posiedzeń Senatu w kolejnych kadencjach.

Na 462 posiedzenia, które odbyły się w latach 1989–2009, 157 posiedzeń trwało jeden dzień, co stanowiło 33,98% wszystkich posiedzeń. 230 posiedzeń dwudniowych stanowiło 49,78% wszystkich posiedzeń. Odbyło się także 57 posiedzeń trzydniowych i stanowiły one 12,34% wszystkich posiedzeń. 16 posiedzeń czterodniowych stanowiło 3,46% ogółu posiedzeń. Odnotowane w III kadencji 2 posiedzenia pięciodniowe stanowiły 0,43% wszystkich posiedzeń.

Jak wynika z przeprowadzonej analizy, w latach 1989–2009 praca Senatu charakteryzowała się niewielkim spadkiem trendu liczby posiedzeń przy jednoczesnym wzroście trendu liczby dni posiedzeń. Oznacza to, że Senat ma mniej posiedzeń, ale mniej jednodniowych, a coraz więcej kilkudniowych. Jednocześnie obserwuje się wzrost trendu

efektywnego czasu pracy, co oznacza, że posiedzenia są coraz dłuższe. Potwierdza to wykres *Rozkład procentowy oraz trendy liniowe 1-, 2- i 3-dniowych posiedzeń Senatu w kolejnych kadencjach*, który wyraźnie wykazuje trend spadkowy posiedzeń jednodniowych i wzrostowe trendy posiedzeń dwu- i trzydniowych (posiedzenia dłuższe, na wykresie pominięto celowo). Szczegółowe zestawienie efektywnego czasu pracy, liczby posiedzeń i liczby dni posiedzeń w podziale na zestawienia na koniec roku kalendarzowego i na koniec roku kadencji oraz w zestawieniach w poszczególnych rocznikach załączono na końcu opracowania.

Poniżej przedstawiono w formie tabeli różne ciekawe dane charakteryzujące poszczególne kadencje, a dotyczące czasu posiedzeń Senatu. Zostały one wcześniej omówione przy każdej kadencji.

	I kadencja	II kadencja	III kadencja	IV kadencja	V kadencja	VI kadencja	VII kadencja
najkrótszy dzień posiedzenia	1:45:00	0:37:00	0:07:00	0:09:00	0:22:00	0:42:00	0:22:00
najdłuższy dzień posiedzenia	11:37:00	10:07:00	12:47:00	13:52:00	11:49:00	11:53:00	15:11:00
najkrótsze posiedzenie	1:45:00	0:45:00	0:53:00	0:57:00	0:56:00	3:32:00	1:16:00
najdłuższe posiedzenie	22:35:00	19:30:00	43:40:00	32:01:00	29:56:00	29:33:00	35:23:00
średni czas dnia posiedzenia	6:10:32	4:44:36	6:03:16	5:56:28	5:02:05	6:12:14	6:29:25
średni czas posiedzenia	9:06:41	8:10:56	10:00:55	12:24:37	10:00:44	11:55:51	13:30:24
najpóźniej zakończone posiedzenie	23:30	22:47	2:27	2:02	23:40	0:04	1:23

	Kadencja	Czas/godzina
najkrótszy dzień posiedzenia	III	0:07:00
najdłuższy dzień posiedzenia	VII	15:11:00
najkrótsze posiedzenie	II	0:45:00
najdłuższe posiedzenie	III	43:40:00
średni czas dnia posiedzenia	I–VII	5:48:22
średni czas posiedzenia	I–VII	10:44:18
najpóźniej zakończone posiedzenie	III	2:27

Najkrótszy dzień posiedzenia Senatu trwał 7 minut i był to trzeci (ostatni) dzień 57. posiedzenia III kadencji. Tego dnia odbyło się odroczone głosowanie nad ustawą – Prawo łowieckie. Z dotychczasowej praktyki wynika, że najkrótszymi dniami posiedzeń są te dni, kiedy Senat przeprowadza wyłącznie głosowania.

Najkrótsze posiedzenie trwało 45 minut. Było to 28. posiedzenie II kadencji – uroczyste posiedzenie Senatu w 70. rocznicę pierwszego posiedzenia Senatu II Rzeczypospolitej. W omawianych latach najkrótszym posiedzeniem były najczęściej uroczyste posiedzenia okolicznościowe.

Najdłużej trwający dzień posiedzenia odnotowano w VII kadencji. Był to drugi dzień 20. posiedzenia Senatu (29 października 2008 r.). Obrady trwały 15 godzin i 11 minut. Przeprowadzono dyskusje w sprawie 26 ustaw i w sprawie dwóch senackich projektów ustaw.

Najdłuższym posiedzeniem, trwającym 43 godziny i 40 minut, było 106. posiedzenie III kadencji, na którym w ciągu 5 dni rozpatrzono 38 punktów. Trzeciego dnia posiedzenie zakończyło się o godzinie 2:27 i było to najpóźniej zakończone posiedzenie. Przyczyną najdłużej trwających posiedzeń najczęściej były duża liczba rozpatrywanych punktów oraz takie ustawy jak ustawa budżetowa, ustawy dotyczące podatków czy emerytur.

Średni czas jednego dnia posiedzenia dla wszystkich kadencji wynosi 5 godzin i 48 minut. Najwyższą średnią w tym zakresie miała VII kadencja – 6 godzin i 29 minut, natomiast najniższą miała II kadencja – 4 godziny i 45 minut.

Średni czas jednego posiedzenia dla wszystkich kadencji wynosi 10 godzin i 44 minuty. Najdłuższy średni czas jednego posiedzenia odnotowano dla VII kadencji – 13 godzin i 30 minut, natomiast najniższą średnią miała II kadencja – 8 godzin i 11 minut.

Czytelnikowi niniejszego opracowania należy jeszcze zwrócić uwagę na fakt, że omówiony tu czas posiedzeń Senatu, to praca senatorów wyłącznie na posiedzeniach plenarnych. Senatorowie pracują także w organach Senatu (przede wszystkim w komisjach), a także w swoich okręgach wyborczych.

ZAŁĄCZNIK 1:

Statystyka czasu posiedzeń Senatu w latach 1989–2009 w podziale na kadencje

STATYSTYKA CZASU POSIEDZEŃ SENATU I KADENCJI 18 czerwca 1989 – 25 listopada 1991				
		Efektywny czas pracy	Liczba posiedzeń	Liczba dni posiedzeń
na koniec 1. roku kalendarzowego kadencji	1989-12-31	95:15:00	15	20
na koniec 1. roku kadencji	1990-06-17	189:20:00	25	35
na koniec 2. roku kalendarzowego kadencji	1990-12-31	316:08:00	40	55
na koniec 2. roku kadencji	1991-06-17	410:00:00	50	70
na koniec kadencji	1991-11-25	555:48:00	61	90
w 1. roku kalendarzowym	1989	95:15:00	15	20
w 2. roku kalendarzowym	1990	220:53:00	25	35
w 3. roku kalendarzowym	1991	239:40:00	21	35
w 1. roku kadencji	od 1989-06-18 do 1990-06-17	189:20:00	25	35
w 2. roku kadencji	od 1990-06-18 do 1991-06-18	220:40:00	25	35
w 3. roku kadencji	od 1991-06-18 do 1991-11-25	145:48:00	11	20

najkrótszy dzień posiedzenia	8. pos.	1:45:00
najdłuższy dzień posiedzenia	54. pos.	11:37:00
najkrótsze posiedzenie	8. pos.	1:45:00
najdłuższe posiedzenie	3. pos.	22:35:00
średni czas dnia posiedzenia		6:10:32
średni czas posiedzenia		9:06:41
najpóźniej zakończone posiedzenie	54. pos.	23:30

STATYSTYKA CZASU POSIEDZEŃ SENATU II KADENCJI 25 listopada 1991 – 31 maja 1993				
		Efektywny czas pracy	Liczba posiedzeń	Liczba dni posiedzeń
na koniec 1. roku kalendarzowego kadencji	1991-12-31	11:46:00	3	5
na koniec 1. roku kadencji	1992-11-24	191:54:00	26	43
na koniec 2. roku kalendarzowego kadencji	1992-12-31	214:01:00	30	49
na koniec kadencji	1993-05-31	327:17:00	40	69
w 1. roku kalendarzowym	1991	11:46:00	3	5
w 2. roku kalendarzowym	1992	202:15:00	27	44
w 3. roku kalendarzowym	1993	113:16:00	10	20
w 1. roku kadencji	od 1991-11-25 do 1992-11-24	191:54:00	26	43
w 2. roku kadencji	od 1992-11-25 do 1993-05-31	135:23:00	14	26

najkrótszy dzień posiedzenia	3. pos.	0:37:00
najdłuższy dzień posiedzenia	34. pos.	10:07:00
najkrótsze posiedzenie	28. pos.	0:45:00
najdłuższe posiedzenie	34. pos.	19:30:00
średni czas dnia posiedzenia		4:44:36
średni czas posiedzenia		8:10:56
najpóźniej zakończone posiedzenie	34. pos.	22:47

STATYSTYKA CZASU POSIEDZEŃ SENATU III KADENCJI 19 września 1993 – 20 października 1997				
		Efektywny czas pracy	Liczba posiedzeń	Liczba dni posiedzeń
na koniec 1. roku kalendarzowego kadencji	1993-12-31	41:45:00	9	10
na koniec 1. roku kadencji	1994-09-18	190:19:00	30	38
na koniec 2. roku kalendarzowego kadencji	1994-12-31	268:32:00	36	49
na koniec 2. roku kadencji	1995-09-18	415:20:00	53	75
na koniec 3. roku kalendarzowego kadencji	1995-12-31	506:35:00	63	92
na koniec 3. roku kadencji	1996-09-18	690:03:00	80	122
na koniec 4. roku kalendarzowego kadencji	1996-12-31	773:32:00	88	135
na koniec kadencji	1997-10-20	1071:38:00	107	177
w 1. roku kalendarzowym	1993	41:45:00	9	10
w 2. roku kalendarzowym	1994	226:47:00	27	39
w 3. roku kalendarzowym	1995	238:03:00	27	43
w 4. roku kalendarzowym	1996	266:57:00	25	43
w 5. roku kalendarzowym	1997	298:06:00	19	42
w 1. roku kadencji	od 1993-09-19 do 1993-09-18	190:19:00	30	38
w 2. roku kadencji	od 1994-09-19 do 1995-09-18	225:01:00	23	37
w 3. roku kadencji	od 1995-09-19 do 1996-09-18	274:43:00	27	47
w 4. roku kadencji	od 1996-09-19 do 1997-10-20	381:35:00	27	55

najkrótszy dzień posiedzenia	57. pos.	0:07:00
najdłuższy dzień posiedzenia	106. pos.	12:47:00
najkrótsze posiedzenie	39. pos.	0:53:00
najdłuższe posiedzenie	106. pos.	43:40:00
średni czas dnia posiedzenia		6:03:16
średni czas posiedzenia		10:00:55
najpóźniej zakończone posiedzenie	106. pos.	2:27

STATYSTYKA CZASU POSIEDZEŃ SENATU IV KADENCJI 20 października 1997 – 18 października 2001				
		Efektywny czas pracy	Liczba posiedzeń	Liczba dni posiedzeń
na koniec 1. roku kalendarzowego kadencji	1997-12-31	36:14:00	5	7
na koniec 1. roku kadencji	1998-10-19	235:21:00	20	39
na koniec 2. roku kalendarzowego kadencji	1998-12-31	311:51:00	27	51
na koniec 2. roku kadencji	1999-10-19	482:48:00	43	81
na koniec 3. roku kalendarzowego kadencji	1999-12-31	543:10:00	48	92
na koniec 3. roku kadencji	2000-10-19	773:35:00	66	131
na koniec 4. roku kalendarzowego kadencji	2000-12-31	851:45:00	72	145
na koniec kadencji	2001-10-18	1116:55:00	90	188
w 1. roku kalendarzowym	1997	36:14:00	5	7
w 2. roku kalendarzowym	1998	275:37:00	22	44
w 3. roku kalendarzowym	1999	231:19:00	21	41
w 4. roku kalendarzowym	2000	308:35:00	24	53
w 5. roku kalendarzowym	2001	265:10:00	18	43
w 1. roku kadencji	od 1997-10-20 do 1998-10-19	235:21:00	20	39
w 2. roku kadencji	od 1998-10-20 do 1999-10-19	247:27:00	23	42
w 3. roku kadencji	od 1999-10-20 do 2000-10-19	290:47:00	23	50
w 4. roku kadencji	od 2000-10-20 do 2001-10-18	343:20:00	24	57

najkrótszy dzień posiedzenia	25. pos.	0:09:00
najdłuższy dzień posiedzenia	29. pos.	13:52:00
najkrótsze posiedzenie	56. pos.	0:57:00
najdłuższe posiedzenie	49. pos.	32:01:00
średni czas dnia posiedzenia		5:56:28
średni czas posiedzenia		12:24:37
najpóźniej zakończone posiedzenie	14. pos.	2:02

STATYSTYKA CZASU POSIEDZEŃ SENATU V KADENCJI 19 października 2001 – 18 października 2005				
		Efektywny czas pracy	Liczba posiedzeń	Liczba dni posiedzeń
na koniec 1. roku kalendarzowego kadencji	2001-12-31	33:11:00	6	9
na koniec 1. roku kadencji	2002-10-18	199:15:00	25	43
na koniec 2. roku kalendarzowego kadencji	2002-12-31	272:35:00	31	56
na koniec 2. roku kadencji	2003-10-18	437:17:00	46	87
na koniec 3. roku kalendarzowego kadencji	2003-12-31	494:00:00	52	99
na koniec 3. roku kadencji	2004-10-18	678:57:00	70	137
na koniec 4. roku kalendarzowego kadencji	2004-12-31	731:27:00	75	148
na koniec kadencji	2005-10-18	881:05:00	88	175
w 1. roku kalendarzowym	2001	33:11:00	6	9
w 2. roku kalendarzowym	2002	239:24:00	25	47
w 3. roku kalendarzowym	2003	221:25:00	21	43
w 4. roku kalendarzowym	2004	237:27:00	23	49
w 5. roku kalendarzowym	2005	149:38:00	13	27
w 1. roku kadencji	od 2001-10-19 do 2002-10-18	199:15:00	25	43
w 2. roku kadencji	od 2002-10-19 do 2003-10-18	238:02:00	21	44
w 3. roku kadencji	od 2003-10-19 do 2004-10-18	241:40:00	24	50
w 4. roku kadencji	od 2004-10-19 do 2005-10-18	202:08:00	18	38

najkrótszy dzień posiedzenia	50. pos.	0:22:00
najdłuższy dzień posiedzenia	79. pos.	11:49:00
najkrótsze posiedzenie	65. pos.	0:56:00
najdłuższe posiedzenie	86. pos.	29:56:00
średni czas dnia posiedzenia		5:02:05
średni czas posiedzenia		10:00:44
najpóźniej zakończone posiedzenie	82. pos.	23:40

STATYSTYKA CZASU POSIEDZEŃ SENATU VI KADENCJI 19 października 2005 – 4 listopada 2007				
		Efektywny czas pracy	Liczba posiedzeń	Liczba dni posiedzeń
na koniec 1. roku kalendarzowego kadencji	2005-12-31	26:44:00	3	7
na koniec 1. roku kadencji	2006-10-18	212:29:00	20	38
na koniec 2. roku kalendarzowego kadencji	2006-12-31	255:51:00	24	45
na koniec 2. roku kadencji	2007-10-18	465:18:00	39	75
na koniec kadencji	2007-11-04	465:18:00	39	75
w 1. roku kalendarzowym	2005	26:44:00	3	7
w 2. roku kalendarzowym	2006	229:07:00	21	38
w 3. roku kalendarzowym	2007	209:27:00	15	30
w 1. roku kadencji	od 2005-10-19 do 2006-10-18	212:29:00	20	38
w 2. roku kadencji	od 2006-10-19 do 2007-10-18	252:49:00	19	37

najkrótszy dzień posiedzenia	2. pos.	0:42:00
najdłuższy dzień posiedzenia	35. pos.	11:53:00
najkrótsze posiedzenie	1. pos.	3:32:00
najdłuższe posiedzenie	34. pos.	29:33:00
średni czas dnia posiedzenia		6:12:14
średni czas posiedzenia		11:55:51
najpóźniej zakończone posiedzenie	30. pos.	0:04

STATYSTYKA CZASU POSIEDZEŃ SENATU VII KADENCJI				
od 05.11.2007				
dane za okres od 05.11.2007 do 03.07.2009				
		Efektywny czas pracy	Liczba posiedzeń	Liczba dni posiedzeń
na koniec 1. roku kalendarzowego kadencji	2007-12-31	22:23:00	3	7
na koniec 1. roku kadencji	2008-11-04	237:30:00	20	40
na koniec 2. roku kalendarzowego kadencji	2008-12-31	328:41:00	24	51
w trakcie 2. roku kadencji	2009-07-03	499:45:00	37	77
w 1. roku kalendarzowym	2007	22:23:00	3	7
w 2. roku kalendarzowym	2008	306:18:00	21	44
w 3. roku kalendarzowym (niepełnym)	2009	171:04:00	13	26
w 1. roku kadencji	od 2007-11-05 do 2008-11-04	237:30:00	20	40
w 2. roku kadencji (niepełnym)	od 2008-11-05 do 2009-07-03	262:15:00	17	37

najkrótszy dzień posiedzenia	35. pos.	0:22:00
najdłuższy dzień posiedzenia	20. pos.	15:11:00
najkrótsze posiedzenie	2. pos.	1:16:00
najdłuższe posiedzenie	24. pos.	35:23:00
średni czas dnia posiedzenia		6:29:25
średni czas posiedzenia		13:30:24
najpóźniej zakończone posiedzenie	1. pos.	1:23

CZAS TRWANIA POSIEDZEŃ WYBRANYCH IZB PARLAMENTARNYCH

27 marca 2007 r. francuski korespondent ECPRD (Europejskie Centrum Badań i Dokumentacji Parlamentarnej) skierował do wszystkich korespondentów ankietę pt. *Specyficzny charakter administracji parlamentarnej (rytm i okresy pracy parlamentu)*, *Specific Characteristics of the Parliamentary Administration (Parliamentary Work Periods and Rhythms)*.

Niniejszy rozdział opracowano na podstawie 35 odpowiedzi na tę ankietę oraz na podstawie prowadzonych na bieżąco statystyk dotyczących polskiego Senatu. Informacje uzupełniono także o dane zawarte w opracowaniu *Ogólne zasady procedowania w senatach państw europejskich. Terminy odbywania posiedzeń* (zeszyt OT-437, Biuro Informacji i Dokumentacji, luty 2006 r.).

Uzyskane dane opracowano w formie tabeli. Na ich podstawie sformułowano następujące wnioski:

- * Uzyskane dane są niekompletne i często nieporównywalne. Część respondentów pomija wszystkie dane dotyczące czasu posiedzeń, część podaje tylko niektóre z nich, a inni podają dane z różnych, często nieporównywalnych i niezrozumiałych okresów czasowych (np. Grecja – marzec 2004 r. – wybory, Wielka Brytania – maj 2005 r. – wybory). Niektóre parlamenty przekazały informacje z sesji 2003–2004, 2004–2005, 2005–2006 (dla potrzeb opracowania te dane są porównywalne i tych respondentów oznaczono dwiema gwiazdkami). Są też takie dane, które są całkowicie niezrozumiałe (np. Macedonia podaje dane w dniach i minutach). Wniosek: respondenci często nie przygotowują szczegółowej odpowiedzi; przekazują te dane, którymi dysponują, bez ich wcześniejszego opracowania.
- * Ankieta zawierała pytanie o liczbę dni i godzin pracy w czasie posiedzeń. Zabrakło pytania o liczbę posiedzeń, ale kilka państw przekazało tę informację. Dzięki temu wiadomo, że posiedzenie części parlamentów może trwać kilka dni i wtedy liczba posiedzeń jest mniejsza od liczby dni posiedzeń. Są także parlamenty, gdzie liczba posiedzeń jest większa od liczby dni posiedzeń, co oznacza, że jednego dnia może się odbyć kilka posiedzeń (senat w Belgii, we Włoszech). Wniosek: należałoby pytać o liczbę posiedzeń, liczbę dni posiedzeń i efektywny czas pracy w godzinach i minutach.
- * Na podstawie danych dotyczących średniego czasu jednego posiedzenia można powiedzieć, że są izby „bardzo sprawne” i ich posiedzenia trwają krótko (Armenia – 1,5 godz., Cypr – 2,5 godz., inne izby – 3–4 godz.) oraz izby, gdzie posiedzenia trwają

kilkanaście godzin lub kilka dni (np. Czechy – 8–9 dni). Są to dane bardzo interesujące, aczkolwiek nie zawsze zrozumiałe bez dodatkowych informacji. Na przykład w przypadku Bundesratu mamy informacje o jego bardzo bogatym programie posiedzenia i jednocześnie o krótkim czasie trwania posiedzenia, a wszystko to za sprawą posiedzenia przygotowawczego, którego czas nigdzie nie jest uwzględniany.

- * Posiedzenia izb parlamentarnych odbywają się i przed południem, i w godzinach popołudniowych. Regułą jest procedowanie do godziny 21:00. Późniejsze zakończenie obrad to przypadki szczególne, które, jak wynika z ankiet, najczęściej zdarzają się w czasie pracy nad budżetem oraz w przypadkach spiętrzenia pracy przed przerwami świątecznymi lub wakacyjnymi. Są też izby, które mają regulaminowo określone godziny pracy (np. Francja, Słowacja, Szwajcaria, Turcja).
- * Większość ankietowanych izb zaznaczyła lata wyborcze (jeżeli tego nie wskazano w ankiecie, to uczynił to autor opracowania). Większość respondentów zauważyła więc mniejszą liczbę posiedzeń w tych latach i zaznaczono powód tego zjawiska. Nie jest to jednak regułą (np. czeski senat, norweski Storting, szwedzki parlament).

Dane dotyczące czasu posiedzeń polskiego senatu dają się porównywać z innymi europejskimi senatami (drugimi izbami).

Belgia – senat belgijski pracuje w systemie sesyjnym, sesja zaczyna się w drugi wtorek października i jest zamykana decyzją króla. Belgia podała zbiorcze dane za lata 2003–2006. Podsumowując dane polskie można stwierdzić, że czas pracy obu izb jest podobny. Co prawda senat belgijski odbył w tym samym czasie 212 posiedzeń, a polski zaledwie 81 posiedzeń, ale dni obrad w Belgii to 151, a w Polsce – 121, czyli różnica już dużo mniejsza; w godzinach czas pracy wynosi odpowiednio: Belgia – 734 godziny, Polska – 644 godziny.

Czechy. Senat czeski, podobnie jak polski, pracuje w systemie pracy całorocznej, ale zdecydowanie mniej dni i godzin niż senat polski. Wynika to z faktu, że zazwyczaj posiedzenia czeskiego senatu odbywają się rzadziej niż raz w miesiącu, a wielopunktowy porządek obrad wymaga 2-, 3-dniowego posiedzenia.

Hiszpania. Posiedzenia odbywają się w dwóch sesjach: od lutego do czerwca i od września do grudnia. Czas pracy w obu izbach (polskiej i hiszpańskiej) jest zbliżony, chociaż nieco więcej czasu pracuje senat hiszpański. W czasie sesji, regularnie dwa razy w miesiącu, senat spotyka się na 2 dni (wtorek i środa, każdy dzień to oddzielne posiedzenie plenarne).

Islandia. Althing pracuje w systemie sesyjnym od 1 października do połowy grudnia i od stycznia do połowy maja (do połowy marca w roku wyborczym).

Niemcy. Wydawałoby się, że niemiecki Bundesrat nie potrzebuje wiele czasu na odbycie posiedzeń plenarnych. Obraduje nie częściej niż w jeden piątek w miesiącu przez kilka godzin. Ale nie uwzględniono tu czasu pracy zakulisowej. Po zakończeniu prac w komisjach, rządy państw związkowych opracowują swoje stanowiska. W poniedziałki lub wtorki opracowuje się tzw. listy do głosowania. W środy i czwartki odbywają się prace koordynujące oraz dyskusje służące zawarciu kompromisów. Temu samemu celowi służą nieformalne spotkania przy śniadaniu w piątek rano. Przed posiedzeniem plenarnym zaczynającym się o 9:30 odbywa się niejawne posiedzenie przygotowawcze, na którym ustala się plan i strategię posiedzenia plenarnego, przeprowadza się także próbne głosowania. Na posiedzeniu przygotowawczym można jeszcze zażyczyć sobie przeprowadzenia dodatkowych poufnych dyskusji. Przyjęte uzgodnienia są zazwyczaj przestrzegane podczas sprawnie przebiegających obrad plenarnych.

Rumunia. Jak wynika z ankiety czas posiedzeń senatu rumuńskiego jest podawany łącznie z czasem posiedzeń komisji i wobec tego są to dane nieporównywalne. Stwierdzić można jednak, że senat rumuński przepracowuje w ciągu roku wiele dni, ale posiedzenia przebiegają dość sprawnie – średni czas jednego posiedzenia to 3 godziny. Obrady odbywają się w poniedziałki, środy i czwartki, a czasem także we wtorki. Każdy dzień to odrębne posiedzenie. Senat rumuński pracuje w systemie sesji: od lutego do czerwca i od września do grudnia.

Szwajcaria. Rada Kantonów pracuje w systemie czterech trzytygodniowych sesji: wiosna, lato, jesień i zima. Dane statystyczne dotyczące liczby dni posiedzeń podawane są wspólnie dla obu izb (Rada Kantonów odbywa mniej posiedzeń niż Rada Narodowa), ale statystyki godzinowe podano już w rozbięciu na poszczególne izby. Charakterystyczną cechą pracy tej izby jest intensyfikacja posiedzeń. W czasie trzech tygodni sesji izba pracuje 4 dni w pierwszych dwóch tygodniach i 5 dni w ostatnim tygodniu sesji. Ciekawostką w oficjalnych statystykach parlamentu szwajcarskiego jest podawanie liczby stron w stenogramach z posiedzeń i liczba stron na jeden dzień posiedzenia (stały wzrost liczby stron na jeden dzień posiedzenia od 45 str./jeden dzień w 1979 r do 148 str./jeden dzień w 2006 r.).

Włochy. Teoretycznie istnieje pojęcie sesji, jednak izba pracuje przez cały rok z przerwą wakacyjną i na święta wielkanocne. Jak wynika z danych w tabeli, senat włoski przepracowuje trzykrotnie więcej dni niż senat polski oraz ponad dwukrotnie więcej godzin. Charakterystyczne dla niego jest to, że bardzo często jednego dnia odbywają się dwa posiedzenia plenarne (brak danych w tabeli: 114 dni – 206 posiedzeń, 120 dni – 210 posiedzeń).

ZAŁĄCZNIK 2:

Tabelaryczne zestawienie czasu trwania posiedzeń wybranych izb parlamentarnych

Oznaczenia przyjęte w tabeli:

bd	brak danych
* (+ pogrubienie)	rok wyborczy
**	sesje 2003-2004, 2004-2005, 2005-2006
***	łącznie z sesjami nadzwyczajnymi

druga izba – Senat

Nazwy izb parlamentarnych przyjęto za Polską Agencją Prasową.

Państwo	Izba	2004		2005		2006		Średni czas jednego posiedzenia	Uwagi dodatkowe
		dni	godziny	dni	godziny	dni	godziny		
Albania	Zgromadzenie	brak odpowiedzi							zdarzają się posiedzenia do rana
Andora	Rada Generalna	17	70:00:00	10*	35:00:00	17	72:00:00	4-5 godzin	zwykle obrady odbywają się po południu, rzadko w nocy
Armenia***	Zgromadzenie Narodowe	52	bd	57	bd	57	bd	1,5 godziny	bardzo rzadko obrady odbywają się wieczorami, nigdy w nocy
Austria	Rada Narodowa	50	324:34:00	42	283:30:00	29*	229:05:00	6 godz. 50 min.	regularnie posiedzenia wieczorne, a nawet przeciągające się do nocy
Belgia	Izba Deputowanych	w latach 2005-2006: 72 posiedzenia, w tym 21 wieczornych						3 godziny	regularne posiedzenia wieczorne, rzadko nocne, 30% posiedzeń po 18:00 trwające średnio 2 godziny 11 minut
Belgia	Senat	w latach 2003-2007: 212 posiedzeń trwających 151 dni, łącznie 733 godziny 53 minuty, w tym 60 posiedzeń porannych, 150 popołudniowych, 1 wieczorne i 1 sesja nadzwyczajna						4 godziny	posiedzenia odbywają się od środy do piątku łącznie
Bośnia i Hercegowina	Izba Reprezentantów	24	160:00:00	23	142:00:00	17*	59:00:00	3-5 godzin	rzadkie przypadki posiedzeń wieczornych i w nocy
	Izba Ludu	20	100:00:00	16	57:00:00	12	39:00:00		
Chorwacja	Zgromadzenie	74	651:48:00	82	571:21:00	83	597:13:00	brak odpowiedzi	posiedzenia trwają zwykle od 9:30 do 19:00, ale w szczególnych przypadkach, jak np. budżet, trwają do północy, a nawet dłużej
Cypr	Izba Reprezentantów	40	bd	44	bd	bd*	bd	2,5 godziny	izba pracuje popołudniami, bardzo rzadko wieczorami (zdarza się np. przy pracy nad budżetem)
Czechy	Izba Poselska	73	bd	81	bd	62*	bd	8-9 dni	posiedzenia zaczynają się zwykle o 9:00 i trwają nie dłużej niż do 21:00, głosowania nie mogą zacząć się później niż o 19:00

Państwo	Izba	2004		2005		2006		Średni czas jednego posiedzenia	Uwagi dodatkowe
		dni	godziny	dni	godziny	dni	godziny		
Czechy	Senat	28*	192:00:00	24	195:00:00	27*	171:00:00	2-3 dni	regularnie pracuje się wieczorami i w nocy, jeśli wymaga tego temat posiedzenia
Dania**	Folketing	104	723:58:00	96*	640:44:00	101	615:37:00	6 godz. 6 min.	posiedzenia wieczorami regularnie w ostatnim tygodniu przed przerwą wakacyjną i przed świętami Bożego Narodzenia
Estonia	Zgromadzenie	117	366:22:00	117	264:30:00	121	287:19:00	brak odpowiedzi	rzadkie przypadki posiedzeń wieczorami i w nocy
Francja	Senat	brak odpowiedzi							wtorki: od 9:30 do 13:00 (przerwa 30 minut), od 16:00 do 20:00 środy: od 15:00 do 20:00 czwartki: od 9:30 do 13:00 (przerwa 30 minut), od 15:00 do 20:00; przy pracy nad ustawą budżetową - praca także w nocy (kłopoty z frekwencją)
Grecja	Izba Posłów	03.2004-07.2005		07.2005-10.2005		10.2005-10.2006		6 godzin	posiedzenia odbywają się zarówno w godzinach porannych, jak i wieczornych, wieczorne mogą trwać nawet do północy
		231*	672:00:00	44	157:00:00	196	543:00:00		
Gruzja	Parlament	w tym roku 90 dni, 540 godzin						6 godzin	rzadko posiedzenia wieczorne i tylko do 21:00
Hiszpania	Senat	25*	122:30:00	41	286:55:00	40	270:35:00	4 godziny	zwykle poranne lub popołudniowe sesje, bardzo rzadko wieczorne, dni posiedzeń: wtorki i środy
Holandia	Izba Pierwsza	brak odpowiedzi							posiedzenia od wtorku aż do wyczerpania porządku, nie dłużej niż do czwartku
Islandia	Althing	114	659:00:00	94	529:00:00	100	646:00:00	6 godzin dziennie	izba regularnie pracuje wieczorami i w godzinach nocnych.

Państwo	Izba	2004		2005		2006		Średni czas jednego posiedzenia	Uwagi dodatkowe
		dni	godziny	dni	godziny	dni	godziny		
Macedonia	Zgromadzenie	146 dni i 35 minut		108 dni i 20 minut		83* dni i 30 minut		6-7 dni	rzadko pracuje się wieczorami i nocami
Niemcy	Izba Niższa	65	484:00:00	47*	305:00:00	65	486:00:00	brak odpowiedzi	posiedzenia zaczynają się w środy o 13:00 pytaniami do rządu (35 minut), potem zaczyna się "godzina pytań", która trwa zwykle dwie godziny, posiedzenie kończy się ok. 15:35, chyba że porządek obrad uwzględnia dodatkowy punkt, w którym można debatować nad jednym aktualnym wydarzeniem, wtedy posiedzenie kończy się około 17:00; w czwartki posiedzenie zaczyna się o 9:00 i obrady kończą się między 20:00 a 23:00, w piątki posiedzenia zaczynają się o 9:00 i kończą się we wczesnych godzinach popołudniowych
Niemcy	Rada Federalna	12	45:37:00	11	30:45:00	11	32:22:00	3-4 godziny	izba nie pracuje wieczorami i w nocy, posiedzenia odbywają się w piątki co 3-4 tygodnie, obrady trwają od 9:30 do wczesnych godzin popołudniowych; porządek dzienny zawiera 50-80 punktów, ale praca przebiega szybko, ponieważ przed posiedzeniem plenarnym odbywa się niejawnie posiedzenie przygotowawcze, na którym ustala się plan i strategię pracy posiedzenia plenarnego
Norwegia	Storting	102	457:00:00	97*	430:00:00	91	366:00:00	3-4 godziny	rzadko pracuje się wieczorami i w nocy, w grudniu przy pracy nad budżetem i w czerwcu przed przerwą wakacyjną; posiedzenia w dni robocze odbywają się w godz. 10:00-15:00, a w soboty 10:00-13:00, jeżeli jest dużo pracy to prezydium może podjąć decyzję o odbywaniu posiedzeń także w godzinach 18:00-22:00, ale tylko we wtorki i czwartki

Państwo	Izba	2004		2005		2006		Średni czas jednego posiedzenia	Uwagi dodatkowe
		dni	godziny	dni	godziny	dni	godziny		
Polska	Senat	49	237:27:00	34*	177:11:00	38	229:10:00	2 dni 10-12 godzin	zazwyczaj posiedzenia zaczynają się w środy o 11:00, w kolejne dni posiedzenie (czwartki i piątki) zaczyna się pomiędzy 9:00 a 13:00 (zależy od obrad komisji), posiedzenia kończą się zwykle pomiędzy 18:00 a 21:00, sporadycznie później
Portugalia	Zgromadzenie Republiki	107	353:00:00	21*	84:00:00	145	464:00:00	3-4 godziny	posiedzenia odbywają się w środy i czwartki od godziny 15:00 do 18:00 (sporadycznie do 20:00), przy pracy nad budżetem zdarza się praca w nocy
Rosja	Rada Federacji	brak odpowiedzi							od poniedziałku do piątku od 10:00 do 14:00 z 30 minutową przerwą oraz popołudniami od 16:00 do 18:00
Rumunia	Izba Deputowanych	105*	277:00:00	117	359:00:00	115	277:00:00	3 godziny	izba nie pracuje wieczorami i w nocy
Rumunia***	Senat+komisje	127*	842:00:00	165	1038:00:00	144	850:00:00	3 godziny	praca wieczorami i w nocy tylko w wyjątkowych sytuacjach
	Senat	69*	bd	90	bd	95	bd		
Serbia	Zgromadzenie Narodowe	117	936:00:00	157	1256:00:00	57	456:00:00	5 dni	regularnie posiedzenia kończą się o 18:00, w nocy bardzo rzadko
Słowacja	Rada Narodowa	72	bd	64	bd	38*	bd	od kilku godzin do 2 tygodni	regulaminowo obrady trwają do 19:00, ale izba może w drodze głosowania podjąć decyzję o dłuższej pracy
Słowenia***	Zgromadzenie Narodowe	65*	441:10:00	64	397:07:00	217	1456:10:00	8 godzin	posiedzenia zaczynają się o 10:00 i trwają do popołudnia, a czasami do wieczora

Państwo	Izba	2004		2005		2006		Średni czas jednego posiedzenia	Uwagi dodatkowe
		dni	godziny	dni	godziny	dni	godziny		
Szwajcaria	Rada Narodowa	57	310:06:00	52	290:12:00	54	288:30:00	5 godzin	zdarzają się posiedzenia do godziny 22:00; poniedziałki od 14:30, od wtorku do czwartku od 8:00 do 13:00, piątek (ostatni tydzień sesji) od 8:00 do 11:00
	Rada Kantonów		145:33:00		183:03:00		184:39:00		
Szwecja**	Riksdag	131	602:30:00	141	730:30:00	142*	680:30:00	5 godzin	30% dni posiedzeń kończy się po 18:00, praca nie dłużej niż do 23:00
Turcja	Wielkie Zgromadzenie Narodowe	132	660:29:00	128	748:34:00	131	770:08:00	brak odpowiedzi	posiedzenia wg regulaminu trwają od 15:00 do 19:00, ale w przypadku rozpatrywania budżetu - 14:00-22:00
Wielka Brytania	Izba Gmin	11.2004 - 05.2005 6 miesięcy		05.2005 - 11.2006 18 miesięcy		208	1572:04:00	7 godz. 56 min.	poniedziałki i wtorki od 14:30 do 22:30, środy od 11:30 do 19:30, czwartki od 10:30 do 18:30, piątki od 9:30 do 15:00
		65	535:10:00						
Wielka Brytania	Izba Lordów	brak odpowiedzi						poniedziałki, wtorki i środy od 14:30, czwartki od 15:00, dopuszcza się także w piątki od 11:00	
Włochy	Izba Deputowanych	bd	908:00:00	bd	717:00:00	bd*	671:00:00	4-8 godzin	poniedziałki i piątki - średnio 4-5 godzin, wtorki, środy i czwartki - średnio 8 godz.; często posiedzenia kończą się o 20:30/21:00
Włochy	Senat	114	545:00:00	120	523:00:00	bd*	369:00:00	3-4 godziny	izba regularnie pracuje do 20:30, ale zdarza się że posiedzenie kończy się w nocy

